

Polska

Rok	2017
Kraj	Polska
Stolica	Warszawa

Spis treści :

- A. Wstęp
- B. Integralność fizyczna
- C. Populacja więzienna
- D. System penitencjarny
- E. Życie codzienne
- F. Zdrowie
- G. Bezpieczeństwo
- H. Dyscyplina
- I. Kontakt ze światem zewnętrznym
- J. Dostęp do przywilejów prawnych
- K. Informacje szczegółowe

A. Wstęp

A1 Liczba mieszkańców	38,476,269	<i>Data : Lipiec 2017</i>
A2 Ustrój polityczny	Demokratyczna republika parlamentarna	<i>Data :</i>
A3 Wskaźnik rozwoju społecznego	36/188	<i>Data : 2015</i>
<i>Źródło : Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju</i>		

Polska polityka kryminalna przybrała represyjny obrót od 2015 r. Państwo polskie zostało dwukrotnie skazane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w 2009 r. za przeludnienie w więzieniach. Decyzje te skłoniły władze do wdrożenia polityki mającej na celu zmniejszenie liczby więźniów. Po stałym spadku od 2012 r. populacja ponownie zaczęła wzrastać w 2015 roku.

W latach 2016-2017 liczba skazanych nieletnich wzrosła o 30%. Liczba więźniów tymczasowo aresztowanych wzrosła o 34% w tym samym okresie.

Aresztowani tymczasowo przebywają w gorszych warunkach niż więźniowie odbywający zasądzone kary. Areszty przedprocesowe są zazwyczaj bardziej przepełnione niż zwyczajne więzienia. Osoby oczekujące na proces nie mają prawa ani do połączeń telefonicznych, bez uprzedniej zgody sędziego, ani prawa do pracy.

Polskie więzienia nie są oficjalnie przeludnione. Wynika to z faktu iż minimalna powierzchnia przypadająca na więźnia wynosi 3m² i jest ona niższa niż ustalone standardy europejskie.

Liczba pracujących więźniów znacznie wzrosła w ostatnich latach. W 2017 roku 46,2% więźniów było zatrudnionych, jednak 55% z nich nie otrzymywało żadnego wynagrodzenia.

Ministerstwo Sprawiedliwości zapowiedziało plan reformy więziennictwa „Program modernizacji więziennictwa”. Program zakłada utworzenie szkoły dla funkcjonariuszy więziennych, lepszy sprzęt (kajdanki, kamizelki kuloodporne, hełmy), budowę nowych większych zakładów karnych oraz zamknięcie istniejących mniejszych, a także tworzenie większych możliwości zatrudnienia dla więźniów. Reformy zapowiedziane na początek 2017 roku jak na razie nie mają żadnego wpływu na obecny system.

B. Integralność fizyczna

B1 Kara śmierci

B1.a Kara śmierci jest : ☐ Zniesiona w 1997		Ostatnia egzekucja miała miejsce w 1988 roku. Moratorium w sprawie kary śmierci zostało ogłoszone w 1995 roku. Została ona zniesiona 1-go września 1998 roku przez nowo wprowadzony Kodeks Karny z 1997 roku, zastępujący karę śmierci dożywotnim więzieniem.
B1.b Kiedy została wykonana ostatnia egzekucja?	21 kwiecień 1988	Ostatnia egzekucja została wykonana w Krakowie. Skazanego za gwałt i morderstwo Stanisława Czabańskiego powieszono.

1 – Czy przywrócenie lub zniesienie kary śmierci jest przedmiotem debaty w kraju?	Możliwe przywrócenie kary śmierci nie jest aktualnie przedmiotem debaty. Ostatnia próba przywrócenia kary śmierci miała miejsce w 2006 roku. Ówczesny prezydent, Lech Kaczyński, zaproponował przywrócenie kary śmierci jednak nie spotkał się z wystarczającym poparciem, w związku z czym żadne inne kroki nie zostały poczynione w tym kierunku.
2 – Czy istnieją przypadki pozasądowych egzekucji?	24-go lipca 2014 roku Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał historyczny wyrok stwierdzający, że na terenie Polski znajdowały się tajne więzienie CIA, w którym przetrzymywany był Al.-Nashiri. Trybunał stwierdził także, że doszło do naruszenia szeregu praw człowieka, w tym zakazu tortur, prawa do rzetelnego procesu oraz prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Trybunał wytknął również polskiemu rządowi brak współpracy w ramach tego procesu i tym samym naruszenie art. 38 Konwencji. Trybunał uznał także, że Polska pozwoliła na wywiezienie więźnia poza granice kraju pomimo tego, że istniało wysokie ryzyko dalszego jego torturowania i nielegalnego przetrzymywania. Trybunał zasądził na rzecz Al-Nashiriego 100 tys. euro zadośćuczynienia oraz zapewnienie od rządu Stanów Zjednoczonych, że Al-Nashiri nie zostanie poddany jakiegokolwiek karze śmierci.

B2 Zgony w areszcie

B2.a Jaka jest liczba zgonów w areszcie?	153	<i>Data</i> : 2017	<i>Źródło</i> : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd
---	-----	--------------------	---

			Statystyczny
B2.b Liczba zgonów w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost o 24.4%		W 2016 roku 123 osoby zmarły w więzieniu	
B2.c Liczba więźniów, którzy popełnili samobójstwo.	27	Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
B2.b Liczba samobójstw w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost o 3,8%		W 2016 roku 26 więźniów popełniło samobójstwo	
B2.e Oficjalne statystyki dotyczące zgonów publikowane są : ☐ Regularnie : raz do roku			
B2.a Jaki jest odsetek zgonów w areszcie?	20,7 na 10,000 więźniów	Data : 2017	Źródło : Baza danych Prison Insider w oparciu o Statystyki Służby Więziennej
B2.g Jaki jest odsetek samobójstw?	3,6 na 10,000 więźniów	Data : 2017	Źródło : Baza danych Prison Insider w oparciu o Statystyki Służby Więziennej
B2.h Jaki jest odsetek samobójstw w porównaniu ze średnią krajową?	36,3 na 10,000 więźniów 23,9 na 100,000 mieszkańców	Data : 2016	Źródło : - Baza danych Prison Insider w oparciu o Statystyki Służby Więziennej - Światowa Organizacja Zdrowia
B2.i Czy istnieje polityka prewencyjna dotycząca samobójstw? ☐ Tak, od 2010 roku		B2.j Jeżeli tak to proszę podać kto jest odpowiedzialny za jej wdrażanie i wykonanie. ☐ Ministerstwo Sprawiedliwości	
<p>W 2016 roku władze więzienne przygotowały dokument dotyczący zapobiegania samobójstw wśród więźniów (Instrukcja nr. 2/2016). Dokument ten przedstawia obecne działania oraz ustala cały szereg metod zapobiegawczych.</p> <p>Zawarte w nim instrukcje kierowane są do wszystkich pracowników więziennych w celu monitorowania osób o faktorze ryzyka oraz zapobieganiu ewentualnego przejścia do czynów.</p> <p>Oto niektóre ze środków :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obserwacja więźniów o tendencjach samobójczych - Udzielanie pomocy psychologicznej - Montowanie systemów monitoringowych w celach oraz w toaletach (zamazany obraz) - Umieszczanie osób wrażliwych z współwięźniami, którzy mogą służyć wsparciem psychologicznym - Nadzór nad korespondencją, rozmowami telefonicznymi oraz wizytami 		Nowa polityka prewencyjna powinna być stosowana we wszystkich ośrodkach penitencjarnych.	

<ul style="list-style-type: none"> - Terapia uzależnień - Budowa odpowiednich infrastruktural w celu zmniejszenia ryzyka samobójstw <p>[^1]: European Prison Observatory, "Prison conditions in Poland" 2013, p.17.</p>	
<p>B2.k Śledztwo zostaje wszczęte w przypadku :</p> <p>☐ Podejrzanej śmierci</p>	<p>B2.l.Czy władze dokładają wszelkich środków w celu przeprowadzenia rzetelnego śledztwa ?</p> <p>☐ W niektórych przypadkach</p>
<p>Pomiędzy 2014 a 2017 rokiem odnotowano 93 przypadki podejrzanych zgonów.</p> <p>Ostatni podejrzany zgon miał miejsce we wrocławskim zakładzie penitencjarnym w kwietniu 2017 roku. Prokuratura wszczęła śledztwo w tej sprawie.</p> <p>W przypadku podejrzanego zgonu, na przykład samobójstwa, nie tylko zostaje powiadomiona policja i prokuratura ale także zostaje wszczęte wewnętrzne postępowanie wyjaśniające (na wniosek władz więziennych z 2013 roku).</p> <p>Postępowanie to zostaje zakończone szczegółowym raportem, w którym ewentualne problemy oraz niedopatrzenia, a także osoby z nimi związane, zostają wymienione.</p>	

<p>1 - Czy zostały zgłoszone jakiegokolwiek przypadki zgonów w trakcie pobytu w areszcie?</p> <p>Jeżeli tak proszę opisać zdarzenie.</p>	<p>W czerwcu 2017 roku kobieta będąca w areszcie przez kilka miesięcy zmarła w więzieniu w Warszawie.</p> <p>Kobieta zachorowała i stan jej zdrowia pogarszał się z dnia na dzień. Jej współwięźniarki wielokrotnie domagały się pomocy medycznej dla niej. Niestety stan jej zignorowano a lekarz więzienny twierdził, że kobieta symuluje. Zmarła ona tydzień później. Jej matka nie została poinformowana o jej śmierci. Dowiedziała się dopiero gdy przyszła na umówioną wizytę. Rzecznik Praw Obywatelskich zbadał tę sprawę i zanotował błędy w funkcjonowaniu służby więziennej.</p> <p>Została powołana parlamentarna komisja śledcza w celu zbadani okoliczności śmierci kobiety.</p>
<p>2 - Jakie są główne przyczyny śmierci w areszcie?</p>	<p>Podstawową przyczyną śmierci są zgony z przyczyn naturalnych (75 przypadków w 2015 roku). Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom zanotował 26 przypadków samobójstw w 2015 roku.</p>
<p>3 - Jakie są główne przyczyny samobójstw w areszcie?</p>	<p>Szczególna uwaga zwracana jest w krytycznych momentach związanych z zatrzymaniem, takich jak: pierwsze 14-naście dni w więzieniu, momenty kluczowe (oczekiwanie na wyrok lub decyzję prokuratury), problemy rodzinne, problemy zdrowotne</p>

4 - Jakie są najpopularniejsze metod samobójcze?	Najpowszechniejszą metodą samobójczą jest śmierć przez powieszenie. Mniej rozpowszechnioną jest podcięcie żył lub przedawkowanie leków.
5 - Czy próba samobójcza podlega karze? Czy w wyniku próby samobójczej podejmowane są jakiegokolwiek środki represyjne ?	Nie. W wyniku próby samobójczej władze więzienne wdrażają środki lecznicze. (patrz sekcja B2i)
6 - Czy krewni są natychmiastowo informowani o śmierci?	W przypadku zgonu więźnia rodzina jest natychmiastowo informowana przez odpowiednie organy więzienne. Informacja ta przekazywana jest drogą telefoniczną, jeżeli został przez więźnia podany numer, lub drogą mailową. Jeżeli żadna z wyżej wymienionych informacji nie istnieje w aktach więziennych, policja prowadzi dochodzenie w celu ustalenia miejsca pobytu najbliższych krewnych.
7 - Czy funkcjonariusz więzienny był kiedykolwiek przedmiotem śledztwa w wyniku śmierci więźnia?	Mimo iż w przypadku zgonu więźnia prowadzone jest każdorazowo śledztwo w celu wyjaśnienia okoliczności, rzadko zdarza się by funkcjonariusze więzienni byli uznawani za winnych.

B3 Przemoc w więzieniu

B3.a Czy zakaz tortur zapisany jest w Konstytucji lub obowiązującym prawie? ☐ Tak	B3.b Czy Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania została ratyfikowana przez państwo? ☐ Tak, 26 lipca 1989 roku
Tortury oraz złe traktowanie nie są jednoznacznie zdefiniowane w ustawodawstwie, w szczególności w Kodeksie Prawnym. Zakaz tortur oraz złego traktowania zapisany jest w art. 40 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku : „Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych.” Zakaz tortur jest także zapisany w Kodeksie Karnym, w art. 118a „Udział w masowym zamachu”, art. 123 „Zamach na życie lub zdrowie jeńców wojennych lub ludności cywilnej”, art. 246 „Wymuszanie przez funkcjonariusza publicznego zeznań, wyjaśnień, informacji lub oświadczenia” oraz w art. 247 “Znęcanie się nad osobą prawnie pozbawioną wolności”.	
B3.c Czy definicja „tortur” jest zgodna z definicją Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur? ☐ Nie.	

1 - Jaka obowiązuje kara dla osób skazanych za tortury i niehumanitarnie traktowanie?	W przypadku skazanego za akty tortur lub niehumanitarnego traktowania obowiązuje kara pozbawienia wolności od 5 do 25 lat.
--	--

Przemoc stosowana przez pracowników więziennych

B3.d Jaka jest liczba zarejestrowanych przypadków złego traktowania więźniów w ostatnim roku?	1,201	Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
B3.e Liczba przypadków złego traktowania i tortur w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Brak informacji	B3.f Czy każda placówka więzienna prowadzi aktualizowany rejestr aktów przemocy pracowników więziennych w stosunku do osadzonych? ☐ tak		
<p>Po przeprowadzonej w 2017 roku wizycie przez Komisję nie zostały zanotowane żadne zarzuty złego traktowania przez personel więzienny w stosunku do osadzonych. Zanotowano jednak kilka skarg dotyczących werbalnego nadużycia w stosunku do więźniów.</p> <p>W skargach najczęściej odnotowywanych przez Helsińską Fundację Praw Człowieka są te, związane z przemocą fizyczną oraz werbalną stosowaną przez personel więzienny wobec osadzonych.</p> <p>Źródło: Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, „Report to the Polish Government on the visit to Poland carried from 11 to 22 May 2017”, 2018, str. 5</p>	<p>Wszelkie obrażenia cielesne są odnotowywane a aktach personalnych osadzonych. Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom preconizuje aby każda placówka dysponowała centralnym rejestrem wszystkich przypadków uszkodzeń cielesnych osadzonych w celu lepszego identyfikowania ewentualnych przypadków złego traktowania.</p> <p>W przypadku odnotowanego aktu znęcania się nad więźniem, dyrektor placówki jest w obowiązku poinformować o tym odpowiednie organy śledcze (policję, prokuraturę). Wszystkie przypadki są odnotowywane w centralnym rejestrze więziennym.</p>		
B3.g Czy osoba poszkodowana może złożyć skargę? ☐ Tak	B3.h Czy władze dokładają wszelkich środków w celu przeprowadzenia rzetelnego śledztwa? ☐ W większości przypadków		

<p>2 - Jeżeli zostały zarejestrowane przypadki przemocy pracowników więziennych w stosunku do osadzonych, proszę je opisać.</p>	<p>Wyroki wydane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka dotyczące niehumanitarnego traktowania osadzonych dotyczą głównie warunków więziennych (przeludnienie w celach, zbyt długie pobyty w izolacji, bandy więzienne) oraz stosowanych środków represji.</p> <p>Przemoc werbalna stosowana przez pracowników więziennych wydaje się być czymś zupełnie naturalnym. Przykładem jest sytuacja zarejestrowana w więzieniu w Wołowie. Oficer więzienny zwraca się do osadzonego, który czyści podłogę, w sposób agresywny. Jego agresywne zachowanie było bezpośrednią przyczyną zaistniałej później sytuacji. Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził, że więzień był ofiarą przemocy ze strony strażnika.</p>
--	--

	Skargi związane z przypadkami bicia i kopania osadzonych zostały także zarejestrowane w więzieniu w Bydgoszczy.
3 - Czy odnotowywane są zgony w wyniku tortur?	W ostatnich latach zostało odnotowanych kilka przypadków zgonów, które były wynikiem tortur. Przykładem jest śmierć Igora Stachowiaka, który w wyniku nieadekwatnego traktowania przez policjantów zmarł w maju 2016 roku. Oficerzy policji bezpośrednio biorący udział w tym wydarzeniu staneli przed sądem w lipcu 2018 roku.
4 - Czy w niektórych przypadkach przeprowadzone dochodzenie pozwoliło ustalić odpowiedzialność władz więziennych w przypadku przemocy pomiędzy osadzonymi?	Statystyki więzienne z 2016 roku są następujące : <ul style="list-style-type: none"> - W stosunku do jedenastu funkcjonariuszy więziennych zostały zastosowane środki dyscyplinarne. Dopuścili się oni do takich zachowań jak samookaleczenia, bijatyki, zgon osadzonego oraz aktów przemocy pomiędzy więźniami. - Pięciu funkcjonariuszy uznano winnych nieludzkiego traktowania więźniów
5 - Kiedy i gdzie najczęściej obserwowane są akty przemocy? (transfer, przyjazd do więzienia, izolatka itp.)	Akty przemocy najczęściej zachodzą krótko po przybyciu osadzonego do więzienia w niemonitorowanych miejscach takich jak toalety oraz w pomieszczeniach przeznaczonych do rewizji osobistej.
6. - Czy istnieją uzasadnione powody odrzucenia skargi?	Niestety żadne informacje na ten temat nie są dostępne.

Profilaktyka zapobiegania torturom oraz złego traktowania :

7. - Czy personel medyczny posiada odpowiednie kwalifikacje celem rozpoznawania oznak torturowania ? (Protokół Stambulski)	Niestety personel medyczny nie dysponuje odpowiednimi kwalifikacjami oraz przeszkoleniem w celu adekwatnej diagnostyki oraz dokumentacji śladów torturowania. W 2017 roku Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur (KMPT) opublikował następujące pismo https://www.rpo.gov.pl/pl/content/wyst%C4%85pienie-generalne-z-dnia-24102017-r-do-dyrektora-generalnego-sw-w-sprawie-opracowania-procedury . Został w nim opisany przypadek więźnia, którego liczne widoczne obrażenia twarzy nie zostały zanotowane przez personel medyczny. Rzecznik Praw Obywatelskich podkreśla w swym piśmie konieczność natychmiastowego wprowadzenie szkoleń dla personelu medycznego, tak aby polskie standardy więzienne były zgodne z założeniami Protokołu Stambulskiego.
--	--

Przemoc więźniów w stosunku do personelu więziennego :

B3.i Liczba odnotowanych przypadków przemocy wobec personelu penitencjarnego.	90	Data : 2016	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
B3.j Ilość zgonów w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Spadek o 24.4%	B3.k Czy placówki więzienne prowadzą rejestr aktów przemocy w stosunku do personelu ? ☐ Tak		
W 2015 roku zostały odnotowane 94 przypadki agresji wobec personelu penitencjarnego.			
B3.l Czy władze dokładają wszelkich środków w celu przeprowadzenia rzetelnego śledztwa? ☐ W większości przypadków			

8. - Jakiego typu przemoc jest najczęściej odnotowywana? (obelgi, groźby, przemoc fizyczna, branie zakładników itp.)	Nie sposób jest jednoznacznie określić konkretny typ stosowanej przemocy. W przypadku napaści na pracownika, wydarzenie odnotowywane jest jako „wydarzenie nadzwyczajne” Żadne inne formy przemocy nie zostały odnotowane.
--	---

Przemoc pomiędzy więźniami :

B3.m Liczba odnotowanych aktów przemocy pomiędzy więźniami.	1,048	Data : 2016	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
B3.n Liczba odnotowanych aktów przemocy w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost o 3%	B3.o Czy placówki więzienne dysponują zaktualizowanymi danymi dotyczącymi aktów przemocy pomiędzy więźniami ? ☐ Tak		
W 2015 roku zostało odnotowanych 1,017 przypadków aktów przemocy pomiędzy więźniami.			
B3.p Czy władze dokładają wszelkich środków w celu przeprowadzenia rzetelnego śledztwa? ☐ tak			

9. - Jakiego typu przemoc jest najczęściej odnotowywana? (przemoc fizyczna, napaście cielesne, zastraszanie itp.)	W 2016 roku zostało odnotowanych : 1009 pobić, 34 przypadki maltretowania, 4 gwałty oraz niezliczone przypadki bójek. Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom uznał powyższe liczby za stosunkowo niewysokie. Pracownicy są dobrze wyszkoleni oraz efektywnie potrafią zapobiegać sytuacjom konfliktowym pomiędzy więźniami [^4]. [^4] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, ibid, str. 31.
---	--

<p>10. - Przemoc między więźniami jest związana z :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ System oddelegowywania władzy (władza w rękach szefa celi) ☐ Brak pracowników ☐ Przeludnienie ☐ Obecność gangów wewnątrz więziennych 	<p>Przypadki przemocy pomiędzy więźniami mogą być spotęgowane przeludnieniem oraz niewystarczającą liczbą pracowników.</p> <p>Przeludnienie : W 2016 roku Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur zaadresował do Ministra Sprawiedliwości wniosek zwracając uwagę na konieczność zwiększenia przestrzeni życiowej w celach do 4m² na osobę. W niniejszym piśmie został podkreślony fakt, iż przebywanie w przepełnionej celi zwiększa ryzyko agresywnych zachowań oraz prowadzi do nadpobudliwości i przeciążeń sensorycznych.</p> <p>Brak pracowników : Według wewnętrznego regulaminu więziennego na jednego strażnika przypada 60-ciu więźniów lub 40-stu aresztowanych, a na jednego psychologa więziennego aż 200 osadzonych [⁵].</p> <p>W 2016 roku Krajowy Mechanizm Prewencji zwrócił się do Dyrektora generalnego więziennictwa z pismem, w którym podkreślano fakt iż standardy opieki medycznej są nieadekwatne do istniejących potrzeb. Co więcej, został także podkreślony fakt, iż w rzeczywistości na jednego psychologa więziennego przypada więcej niż 200-stu więźniów.</p> <p>[⁵]: Central Council of Penitentiary Services, "Ordonnance of the Prison Service General Director 19/16](http://www.cossw.pl/file/redir.php?id=5752", 14 kwiecień 2016.</p>
<p>11. - W jakich warunkach najczęściej odnotowywane są akty agresji? <small>(przybycie do więzienia, prysznic, cela itp.)</small></p>	<p>Najczęściej spotykaną formą agresji są pobicia.</p> <p>W większości przypadkach dochodzi do nich w celach. Spowodowane jest to faktem, iż członkowie rywalizujących ze sobą gangów mogą być osadzeni w tej samej celi lub z osobami, które nie należą do danej subkultury.</p> <p>Sporo bójek ma także miejsce podczas pobytu na spacerniaku. Niestety nie wszystkie są odnotowywane.</p> <p>Liczba odnotowanych agresywnych zachowań w łazienkach zmniejszyła się w ostatnich latach, głównie dlatego iż zlikwidowano kolektywne prysznice. We wrocławskim więzieniu, w 2017 roku, podczas kolejki do stołówki wybuchła bójka, w której udział wzięło 50 więźniów.</p>
<p>12. - Czy zostały odnotowane przypadki zgonów w wyniku przemocy pomiędzy więźniami?</p>	<p>W więzieniu w Czarnym, na północy Polski, w 2016 roku, jeden z osadzonych poniósł zgon w wyniku brutalnej awantury. 50-cio letni mężczyzna został przewieziony do szpitala w Szczecinku, w którym zmarł. Prokuratura wszczęła śledztwo w celu ustalenia czy zaistniała wina ze strony strażników więziennych za zbyt późną interwencję [⁶].</p>

	[^6]: “A fight behind bars in Czarne. A prisoner killed a friend from the cell” w TVPINFO, 14 kwiecień 2016
13. - Czy zostały wszczęte jakiekolwiek śledztwa lub postawione oskarżenia w wyniku przemocy pomiędzy więźniami? Proszę opisać	W przypadku agresywnych zachowań prowadzone jest postępowanie wyjaśniające celem wyjaśnienia okoliczności oraz zidentyfikowania osoby lub osób odpowiedzialnych. Służba więzienna nie wydaje żadnych oficjalnych dokumentów w tym wymiarze.

Więcej informacji o monitoringu międzynarodowym można znaleźć w rozdziale "NPM i inne organy kontroli".

Więcej informacji na temat organizacji wspierających ofiary tortur można znaleźć w sekcji "Uczestnicy zewnętrzni".

B4 Arbitralne lub tajne aresztowania

B4.a Czy tajne aresztowania są dozwolone?

Nie.

1. - Czy istnieją przypadki tajnego aresztowania? Jeżeli tak, proszę opisać zdarzenie.	<p>Żaden przypadek tajnego aresztowania nie został odnotowany w ostatnich latach.</p> <p>Jednakże w 2014 roku Polska została skazana przez Europejski Trybunał Praw Człowieka za przyzwolenie do torturowania oraz tajnego przetrzymywania na jej terenie. (<i>sprawa Al-Nashiri oraz Husayn (Abu Zubaydah)</i>).</p> <p>Sprawy dotyczyły przetrzymywania oraz torturowania tych więźniów na terenie tajnego więzienia CIA w Kiejkutach, pomiędzy 2001 a 2008 rokiem.</p> <p>Jednemu z nich przystawiano pistolet do skroni podczas przesłuchiwań. CIA stosowało "wzmocnione techniki przesłuchań" polegające na przykład na porażaniu prądem stojącego nago więźnia z workiem na głowie. Więzień był fizycznie maltretowany oraz poniżany. Klęczenie na podłodze czy bycie popychanym były tylko jednymi z nielicznych sposobów. Stosowano przemoc psychologiczną, grożąc zgwałceniem jego żony. Śledztwo zostało wszczęte sześć lat po ich przewiezieniu.</p>
2. - Czy aresztowani mają dostęp do prawnika w godzinach po ich zatrzymaniu?	<p>Nie istnieją żadne prawne dyspozycje pozwalające na opiekę prawną w przeciągu kilku godzin od aresztowania.</p> <p>Jednakże polskie prawo gwarantuje każdemu prawo do obrony, a co za tym idzie bycia reprezentowanym przez prawnika. W praktyce te postanowienie jednak nie jest w pełni respektowane, ani przez służby prawne ani przez policję. Oskarżonym nie są udostępniane informacje pozwalające na uzyskanie pomocy prawnej. Osoby, których nie stać na opiekę prawną są de facto pozbawieni prawa do posiadania obrońcy [^1].</p>

	[^1] Helsińska Fundacja Praw Człowieka, O (nie)dostępnym dostępie do adwokata , 2017
3. - Czy krewni danej osoby są informowani o areszcie?	Zatrzymany ma prawo poinformować swojego krewnego o zatrzymaniu. Zgodnie z art. 211§ 2 Kodeksu Karnego, aresztowany ma prawo poinformować swoich krewnych o miejscu pobytu, zaraz po tym jak zostanie osadzony w placówce. Prawo jest w pełni respektowane w praktyce.
4. - Czy istnieje możliwość odwołania się od arbitralnego aresztowania ?	Polskie prawo przewiduje możliwość złożenia skargi do sądu. Sąd bada zasadność, legalność oraz warunki zatrzymania (art. 246 Kodeks Karny)

Informacje dotyczące aresztu przedprocesowego znajdują się w części "Osoby przebywające w areszcie przedprocesowym".

C. Populacja więzienna

C1. Populacja więzienna

C1.a Czy władze publikują statystyki dotyczące populacji więziennej? ☐ Regularnie		C1.b Czy administracja więzienna dysponuje skomputeryzowanymi systemem spisów? ☐ Tak	
Liczba więźniów oraz całkowite zagęszczenie są publikowane co dwa tygodnie.			
C1.c Liczba osób uwięzionych:	73, 822	Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C1.d Wskaźnik osadzenia: (W tym samym dniu co liczba osób przebywających w więzieniu)	190	Data : 2017	Źródło :
C1.e Liczba więźniów w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost o 3,3%		W 2016 roku zanotowano 71,456 osadzonych.	
C1.f Wejścia	niedostępne	Data :	Źródło :
C1.g Średni czas zatrzymania (w miesiącach):	Mniej niż 3 lata (65.8%)	Data : 2016	Źródło :
C1.h Czy istnieje klasyfikacja zatrzymanych według stopnia zagrożenia? ☐ Tak		C1.i Klasyfikacja więźniów poddawana jest rewizji ☐ Często	
<p>Osadzeni są klasyfikowani według stopnia zagrożenia społecznego. Więźniowie „wysokiego stopnia zagrożenia” powinni być określani po analizie ich charakteru, zachowania w innych jednostkach penitencjarnych oraz ogólnego potencjalnego ryzyka jakie mogą stanowić.</p> <p>W praktyce jednak klasyfikacja więźniów jako „groźnych” oparta jest według klasyfikacji czynu określonego przez sąd.</p> <p>Identyfikacja więźnia jako groźnego nie ma żadnego wpływu na jego resocjalizację.</p> <p>Liczba więźniów zaklasyfikowanych jako niebezpiecznych maleje: w 2015 roku było ich 184 a w marcu 2015 o 70-ciu mniej.</p> <p>[^1] Helsińska Fundacja Praw Człowieka “Report on the Human Rights of Persons Deprived of Liberty”, 2017, str. 15</p>			
C1.j Czy więzienia są przepelnione? ☐ Nie, jednak na jednego osadzonego przypadają tylko 3m ²		C1.k Czy niektóre więzienia są bardziej przepelnione niż inne? ☐ Tak	

<p>Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom prekonizuje minimum 4m² na jednego więźnia. Jeżeli ta zasada była by brana jako podstawa, wtedy polskie więzienia powinny być uznane za przeludnione.</p>	<p>Areszty przedprocesowe są zazwyczaj bardziej przepełnione niż zwykłe więzienia.</p>
<p>C1.l Czy międzynarodowa jurysdykcja potępiła Polskę z powodu przeludnienia w więzieniach? ☐ Tak, Europejski Trybunał Spraw Człowieka wydał wyrok 20-go lutego 2009.</p>	<p>C1.m Czy krajowy organ kontrolny wypowiedział się w sprawie przeludnienia? ☐ Tak, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Europejski Trybunał Spraw Człowieka</p>
	<p>W każdym ze swoich raportów, Europejski Trybunał Spraw Człowieka wyraża swoje zaniepokojenie sytuacją w Polsce.</p>

<p>1. - Czy zanotowano wyraźny spadek lub wzrost populacji więziennej? Podaj przyczyny.</p>	<p>W 2013 roku nastąpiła reforma systemu karnego co spowodowało rewizję i zmianę klasyfikacji niektórych wykroczeń. Zgodnie z oficjalnymi statystykami Ministerstwa Sprawiedliwości, liczba skazanych pomiędzy 2012 a 2015 rokiem zmalała. Mimo iż kara więzienia była najczęściej zasądzana, to jednak w większości przypadkach było to tylko sześć miesięcy. Liczba recydywistów także zmalała w tym czasie. Zmiany nastąpiły po wyborach parlamentarnych w 2015 roku po wygranej „Prawa i Sprawiedliwości”. Od 2016 roku liczba osadzonych zaczęła wzrastać.</p>
<p>2. - Jakie są główne przyczyny przeludnienia w więzieniach?</p>	<p>Przeludnienie w więzieniach stało się poważnym problemem w 2000 roku, kiedy Ministrem Sprawiedliwości był Lech Kaczyński. Celem jego polityki było zacieśnianie prawa i polityki karnej co doprowadziło do przeludnienia w polskich więzieniach do poziomu 140%. W 2009 Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawie <i>Orchowski kontra Polska</i> i <i>Sikorski kontra Polska</i> wskazał na przeludnienia jako problem systemiczny. Od tego czasu władze polskie dokładają wszelkich środków by temu zapobiegać. Po kilku latach spadku, ilości więźniów ponownie wzrasta od 2015 roku.</p>

C2 Kobiety

C2.a Liczba i odsetek osadzonych kobiet:	2,436	%: 3.3%	Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C2. b Liczba osadzonych kobiet w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Spadek o 5.14%			1-go września 2016 roku odnotowano 2,568 kobiet	
C2.c Procent kobiet przebywających w areszcie przedprocesowym	5.13%		Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C2.d Procent cudzoemek:	2.22%		Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C2.e Czy istnieją zakłady karne, jednostki lub cele przeznaczone wyłącznie dla kobiet? ☐ Tak	C2.f Czy więzienia dla kobiet są przepelnione? ☐ Niedostępne			
Art. 87(1) Kodeksu Karnego zapewnia oddzielne więzienia dla kobiet i mężczyzn. Więzienia dla kobiet są bardzo żądkie. Więzienie w Lublińcu oraz areszt śledczy w Środzie Wielkopolskiej są ośrodkami wyłącznie dla kobiet. W Krzywańcu oraz w Warszawie-Grochów więzienia są głównie przeznaczone dla kobiet. Jednak w Krzywańcu niektóre jednostki są przeznaczone dla mężczyzn niepełnosprawnych i z nałogami. W Warszawie-Grochów jest jednostka przedprocesowa dla kobiet. Kobiety często są umieszczane w placówkach z dala od domu i rodziny, co powoduje pogarszanie się stosunków rodzinnych.	W statystykach więziennych nie istnieje podział na kobiety i mężczyzn.			
C2.g Czy wszystkie zakłady karne, jednostki lub cele przestrzegają zasady segregacji kobiet od mężczyzn? ☐ Nie.	C2.h Czy kobiety czekające na rozprawę sądową są odseparowane od kobiet skazanych ? ☐ Tak			
Rozdział pomiędzy kobietami a mężczyznami jest przestrzegany. Mogą się oni jedynie widzieć podczas spacerów na podwórku więziennym. [^1] [^1] European Prison Observatory, " Prison conditions in Poland " 2013, str. 19				
C2.i Personel więzienny jest : ☐ W większości męski	C2.j Czy dozwolone są wizyty małżeńskie? ☐ Tak			
Na 2,831 pracowników więziennych w oddziałach dla kobiet, tylko 442 to kobiety.	Zgodnie z art. 138 §1(3) Kodeksu Karnego wizyty małżeńskie, bez nadzoru strażników, są uznawane jako forma nagrody.			
C2.k Czy prawo przewiduje dostosowanie kary dla kobiet ciężarnych lub z małymi dziećmi?	C2.l Czy są wyznaczone specjalne cele, oddziały dla kobiet ciężarnych?			

☐ Tak	☐ Tak
Możliwość dostosowania kary w przypadku kobiet ciężarnych omówiona jest w tym dokumencie, Rules of the Ministry of Justice , rozdział 6, paragraf 28.	Zgodnie z polskimi przepisami, kobiety w ciąży przewożone są do szpitala specjalistycznego na oddział położniczy na dwa miesiące przed terminem porodu (§28.2 w <i>Regulation for executing the penalty of deprivation of liberty</i> z 2016).
C2.m Czy kobiety w ciąży są pod odpowiednią opieką medyczną? ☐ Tak	C2.n Gdzie odbywa się poród? ☐ W szpitalu
Zgodnie z art. 87-3 Kodeksu Karnego, kobiety karmiące piersią muszą być pod opieką lekarza specjalisty. Kobiety w ciąży dysponują kilkoma przywilejami, między innymi mają prawo do dłuższych spacerów (Art. 112-1 Kodeks Postępowania Karnego) oraz prawo do dodatkowych zakupów (Art. 113a-1) Nie mogą być poddawane sankcjom dyscyplinarnym, takim jak umieszczenie w izolatce. Zgodnie z art. 148-2 Kodeksu Karnego istnieje zakaz stosowania niniejszych kar wobec kobiet ciężarnych : - Odmowa lub utrudnianie dostępu do przesyłek - Zakup produktów - Zamknięcie w izolatce	Poród prawie zawsze odbywa się poza murami więzienia, w szpitalu. W 2015 odbył się jeden poród w więzieniu. Liczby porodów w szpitalach są następujące : - 41 w 2015 - 32 w 2016 - 52 w 2017
C2.o Czy w ostatnich latach były zgłoszenia użycia środków obezwładniających podczas porodu? ☐ Brak informacji	C2.p Czy ktokolwiek z administracji więziennej był obecny podczas ostatnio zanotowanych porodach? ☐ Nie
Żadne przypadki nie zostały odnotowane w ostatnich latach.	Art. 115 Kodeksu Karnego uznaje taką możliwość poza obowiązkową opieką medyczną. W praktyce żadne tego typu zdarzenie nie zostało odnotowane. Strażnicy zapewniają bezpieczeństwo poza więzieniem podczas porodu.
C2.q Czy dzieci pozostają z matką? ☐ Tak, do 3-go roku życia	C2.r Czy istnieją specjalne cele lub jednostki przeznaczone dla matek z małymi dziećmi? ☐ Tak
Matki mogą odbyć karę razem ze swoimi dziećmi, chyba że istnieje kontraindykacja ze strony lekarzy. (art. 87-4 Kodeksu Karnego). Wymagana jest jednak zgoda ojca.	Istnieją specjalne oddziały w więzieniach w Grudziądzu i w Krzywaniach.
C2.s Czy więzienia dysponują żłobkami lub innymi miejscami opieki dla dzieci? ☐ Tak	
Osobami zajmującymi się dziećmi są albo wyszkoleni w tym celu pracownicy, albo inni współwięźniowie, którzy zostali w tym kierunku przeszkoleni.	
1. - Jakiego typu przestępstwa są najczęściej popełniane przez kobiety?	W 2016 roku większość skazanych kobiet odbywała karę za przestępstwa dotyczące własności (13,979),

	<p>często za kradzież (4.053). Kolejną kategorią są przestępstwa wymierzone w bezpieczeństwo (4,094), w tym jazda pod wpływem alkoholu (2.879). Trzecią grupę stanowią przestępstwa gospodarcze (2,641). Ostatnią kategorię stanowią fałszerstwa dokumentów (2,358) [^2].</p> <p>[^2] Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny, "Figures on Crime".</p>
<p>2. - Czy w wyniku wspólnego przebywania z mężczyznami (personel, współwięźniowie) dochodzi do nadużyć?</p>	<p>W 2017 roku, Superwizjer, stacja TVN24 opublikowała historię kobiety w więzieniu we Wrocławiu, która była wykorzystywana seksualnie przez współwięźniów oraz personel. Strażnicy więzienni płacili za seks. Wykorzystywane kobiety były szantażowane niedostarczeniem paczek lub utrudnieniami, ograniczeniami, wizyt z rodziną, w przypadku odmowy seksu. Akty te odbywały się w pustych celach, łazienkach a nawet w więziennej kaplicy. Jedna z kobiet zgłosiła gwałt. Zarzuty zostały potwierdzone przez więźniarki oraz strażników. Sprawa jest w sądzie.</p>
<p>3. - Czy przeszukiwania prowadzone są przez kobiety?</p>	<p>Rewizje osobiste prowadzone są przez kobiety. Jedynie te przy użyciu sprzętu takiego jak wykrywacz metali lub bramki są przeprowadzane przez mężczyzn.</p>
<p>4. - Czy straż więzienna nosi cywilne ubrania w obecności dzieci?</p>	<p>Tak, pracownicy więzienia noszą cywilne ubrania w obecności dzieci.</p>

C3 Nieletni

<p>C3.a Ministerstwo ds. nieletnich:</p>	<p>Ministerstwo Sprawiedliwości</p>
<p>C3.b Wiek, w którym małoletni może zostać uwięziony? ☐ 13 lat</p>	<p>C3.c Czy władze publikują statystyki dotyczące nieletnich ? ☐ Regularnie</p>
<p>Jeżeli nieletni w wieku 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego, stosuje się środki przewidziane w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.</p> <p>Jeżeli sprawca w chwili popełnienia czynu ma ukończone 17 lat wtedy traktowany jest jako dorosły.</p> <p>Z zasady jeżeli nieletni dopuścił się czynu nie mając ukończonych 17 lat, wtedy nie jest skazywany na więzienie. Istnieją jednak okoliczności, które na to pozwalają już od 15 roku życia.</p> <p>Osoby pomiędzy 13 – 17 rokiem życia dopuszczające się czynu zabronionego są</p>	

wysyłane do ośrodków poprawczych, niezależnych od ośrodków więziennych przeznaczonych dla dorosłych. (art. 10 Kodeksu Karnego)			
C3.d Odsetek osadzonych nieletnich:	214	%; 0.29%	Data : 2017 Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C1.e Liczba nieletnich w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost o 30%	C1.f Czy istnieją zakłady karne, jednostki lub cele przeznaczone wyłącznie dla nieletnich? ☐ Tak		
W 2016 roku osadzono 163 nieletnich.	<p>Nieletni zwykle wysyłani są do domów poprawczych.</p> <p>Istnieje 7 różnych typów placówek dla nieletnich : zakłady karne, schroniska dla nieletnich, hostele, policyjne placówki dla nieletnich, ośrodki dla nieletnich, zakłady psychiatryczne lub wyspecjalizowane domy opieki.</p> <p>Nieletni mogą być także skierowani, decyzją sądu, do placówki dla dorosłych. (rozdział 3, paragraf 12 regulacji Ministerstwa Sprawiedliwości z 29 grudnia 2016 roku.</p> <p>Jest to najczęściej stosowana kara w przypadku osób, które ukończyły 17 rok życia.</p> <p>Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Tortur uznał, że warunki materialne w ośrodku w Białymstoku są wystarczające. Dwu-, trzosobowe pokoje mierzące 15m² są w pełni wyposażone (łóżka, szafy, krzesła, stół, półki). Nieletni mają pełen dostęp do naturalnego oświetlenia oraz świeżego powietrza. Pokoje mogą być spersonalizowywane (plakaty, kwiaty, zwierzęta). Na każdym piętrze znajdują się łazienki, kuchnia, jadalnia, salon z telewizorem oraz salon do gry, jak również siłownia [^1].</p> <p>[^1] European Committee for the Prevention of Torture, "Report to the Polish Government on the visit to Poland from 11 to 22 May 2017", 2018, str. 43.</p>		
C3.g Czy młodzi chłopcy są odseparowani od mężczyzn? ☐ W większości placówek	C3.h Czy dziewczyny są odseparowane od dorosłych kobiet? ☐ W większości placówek		
Skazani nieletni poniżej 18 roku życia umieszczani są w specjalnych więzieniach dla nieletnich. Zgodnie z art. 84 -1 placówki te przyjmują osoby poniżej 21 roku życia.			
C3.i Czy nieletni umieszczani są w jednoosobowych celach? ☐ Nie.	C3.j Czy nieletni mają dostęp do edukacji? ☐ W większości placówek		
	Zgodnie z Art. 66 <i>Juvenile Justice Act</i> dostęp do edukacji musi być zagwarantowany dla wszystkich nieletnich w centrach re-edukacji.		

	<p>Szkoła jest obowiązkowa do 18 roku życia, także dla skazanych nieletnich.</p> <p>Helsińska Fundacja Praw Człowieka zaznacza jednak przypadki, w których nie jest to stosowane. Przykładem jest odmówienie jednemu z nieletnich posiadania komputera.</p> <p>Brak odpowiedniego dostępu do nauki został także zanotowany w zakładach karnych w Bydgoszczy, Lublinie oraz w Szczecinie.</p>
--	--

C3.k Czy prawo zabrania kontroli osobistej nieletnich? ☐ Nie.	C3.l Czy prawo zabrania umieszczania nieletniego w izolatce? ☐ Nie.
--	--

<p>Nieletni więźniowie mogą być poddawani nagim przeszukiwaniom.</p> <p>Nieletni osadzani są w schroniskach oraz domach dla nieletnich.</p> <p>W celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz poprawnego funkcjonowania tych instytucji, niezbędne są rewizje osób oraz ich rzeczy osobistych. Mimo iż odpowiednie przepisy zostały ustanowione w tej sprawie, nie włączone do <i>Act on Juvenile Proceedings</i>, naruszające polską Konstytucję. Problem ten został podniesiony przez Rzecznika Praw Obywatelskich w 2015_roczny_raport.</p>	<p>Zgodnie z ustawą o środkach przymusu, nieletni mogą być umieszczani w izolatkach dla dobra innych skazanych lub w celu zaniechania samo-okaleczenia.</p> <p>Czas pobytu nie może być dłuższy niż 48 godzin. W przypadku nieletnich poniżej 14 roku życia czas ten nie może przekroczyć 12 godzin. (art. 27-1)</p> <p>W przypadku nieskuteczności użycia siły wobec nieletniego, inne środki przymusi, takie jak kamizelka bezpieczeństwa, pasy krępujące czy umieszczenie w izolatce mogą być użyte.</p> <p>Umieszczenie w izolatce może być uzasadnione ze względów medycznych, jeżeli ma ono na celu dobro skazanego. Niektórzy nieletni są umieszczani w odosobnieniu dla ich dobra (osoby bardzo agresywne lub z tendencjami samo destrukcyjnymi)</p> <p>Użycie środków przymusu na osobach nieletnich nie jest w pełni transparentne i nie istnieje żaden spis generalny na ten temat [^2].</p> <p>[^2] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, <i>ibid</i>, str. 45 - 47.</p>
--	---

<p>1. - Czy istnieje odpowiedni system sprawiedliwości dla nieletnich?</p> <p>Czy mają prawo do alternatywnych kar pozbawienia wolności ?</p> <p>Jeżeli tak, to do jakich ?</p>	<p>Umieszczenie w zakładach karnych zapisane w <i>Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich</i>, takich jak domy poprawcze, schroniska czy domy dla nieletnich jest rozpatrywane każdorazowo. Szczegółowe sytuacje nieletnich w ośrodkach karnych nie zostały poddane szczegółowej kontroli.</p> <p>Istnieją jednak alternatywne kary dla nieletnich. Ograniczenie wolności jest preferowane niż osadzenie w zakładzie karnym, które to powinno być ostatnią deską ratunku.</p> <p>Nieletni mogą być także wysłani do specjalnych ośrodków resocjalizacyjnych celem lepszej integracji w społeczeństwie.</p>
--	---

<p>2. -Czy istnieją specjalne instytucje penitencjarne wyłącznie dla nieletnich? Proszę je opisać.</p>	<p>W zakładzie poprawczym w Białymstoku, który odwiedziła Europejska Komisja do Spraw Zapobiegania Tortur, oficjalnie dniem wizyt jest niedziela od 11 do 13. Wizyty jednak są tam dozwolone codziennie. Wyznaczony jest specjalny pokój, w którym nieletni mogą spotkać się z rodzinami.</p> <p>Mimo iż powinni także mieć prawo do odbierania telefonów codziennie, czasami jednak muszą na to „zapracować” sprząając. Niektórzy z nich skarżyli się, że nie są w stanie tego wykonać, gdyż brak im czasu. Na pierwszym miejscu muszą wykonać zasądzoną im pracę przez sąd. Some minors, asked by the CPT, report the impossibility for them to earn this reward due to the lack of time after fulfilling the work the court assigned to them^[^1].</p> <p>[^3] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, <i>ibid</i>, str. 47.</p>
<p>3. - Czy zostały zgłoszone przypadki zgonów lub złego traktowania?</p>	<p>Europejska Komisja do Spraw Zapobiegania Tortur nie odnotowała żadnego zgonu ani złego traktowania. Nieletni wypowiadali się pozytywnie o sobie.</p> <p>Jednakże istnieje ryzyko aktów przemocy pomiędzy nieletnimi, co może prowadzić do ryzykownych sytuacji zarówno dla pilnujących jak i samych osadzonych. W 2016 roku jedna z funkcjonariuszek została zaatakowana podczas zamieszek. Podczas innej bójki, w 2017, jeden z nieletnich żgnął nożem innego nieletniego.</p> <p>Pomiędzy 2012 a 2014 rokiem żaden z pracowników nie został skazany.</p> <p>Jednak program „Libra”, odpowiedzialny za komputerową analizę danych, nie uwzględnia postępowań w toku dotyczących złego traktowania. W celu uzyskania tych informacji należałoby się zwrócić do sądu o dane wszystkich spraw będących aktualnie w toku.</p> <p>[^4] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, <i>ibid</i>, str. 43.</p>
<p>4. - Czy instytucje biorą pod uwagę oraz zwracają uwagę na konieczność utrzymywania więzów rodzinnych?</p>	<p>Zgodnie z Kodeksem Karnym nieletni osadzani są w odpowiednich placówkach. Jednakże odległość od miejsca zamieszkania nie należy do kryteriów przydziału placówki.</p>
<p>5. - Czy jest zapewniony dostęp do edukacji i praktyk zawodowych? Jeżeli tak, proszę opisać.</p>	<p>Europejska Komisja do Spraw Zapobiegania Tortur zaznacza iż w większości przypadkach nieletni otrzymują satysfakcjonujący dostęp do wykształcenia. To obejmuje zarówno lekcje w szkole, 6 godzin dziennie, jak również kształcenie zawodowe takie jak stolarka^[^1].</p> <p>[^1] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, <i>ibid</i>, str. 44.</p>
<p>6. - Czy nieletni mają dostęp do zajęć sportowych?</p>	<p>Nieletni muszą mieć dostęp do zajęć sportowych i rekreacyjnych w celu lepszej resocjalizacji (art. 66</p>

Proszę opisać	<p><i>Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich</i>).</p> <p>Mogą oni uprawiać piłkę nożną, koszykówkę, brać udział w zawodach. Jednocześnie Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom podkreśla, iż godzina sportu dziennie to za mało i powinna być ona zwiększona o dodatkową godzinę [^1].</p> <p>[^1] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, <i>ibid</i>, str. 44.</p>
<p>7. - Czy pracownicy zakładu karnego są odpowiednio przeszkoleni do pracy z nieletnimi? Czy są pustki w personelu?</p>	<p>Nie istnieje żadna specyficzna grupa pracowników więziennych, których zadaniem byłaby praca z nieletnimi.</p> <p>Brak danych na temat ewentualnych brakach w personelu.</p>

Więcej informacji na temat kary śmierci dla nieletnich, zobacz rozdział "Kara śmierci".

C4 Cudzoziemcy

C4.a Liczba i procent cudzoziemców w więzieniach?	840	%: 1.13%	Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C4.b Liczba cudzoziemców w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost o 26,8%	C4.c Czy cudzoziemcy mają prawo do pomocy prawnej ? ☐ W areszcie tymczasowym: tak ☐ Na sali sądowej: tak ☐ W komisji dyscyplinarnej: tylko podczas obrad komisji dyscyplinarnej			
W 2016 roku zanotowano 662 osadzonych cudzoziemców.	Cudzoziemcy, tak samo jak obywatele polscy, nie są wspierani przez obrońcę podczas rewizji wyroku przez dyrektora placówki.			
C4.d Czy cudzoziemcy mają prawo do tłumacza? ☐ W areszcie : tak ☐ Na sali sądowej : tak ☐ W komisji dyscyplinarnej : nie	C4.e Czy cudzoziemcy umieszczani są w oddzielnych celach lub instytucjach? ☐ Nie.			
Osoba pozbawiona wolności ma prawo do tłumacza na każdym etapie procedury sądowej. Cudzoziemcy nie mają dostępu do tłumacza w więzieniu. Muszą liczyć na znajomość ich języka przez funkcjonariuszy oraz współwięźniów. Więzienia stopniowo są wyposażane w sprzęt do tłumaczenia. W ostatnich latach 160 urządzeń tego typu zostało zakupionych.				
C4.f Czy cudzoziemcy mogą być skazani za nielegalny pobyt?	C4.g Czy cudzoziemcy mogą być deportowani z kraju po wyjściu na wolność?			

☐ Nie.	☐ Tak
<p>Nielegalny pobyt na terenie Polski jest uznawany za wykroczenie administracyjne.</p> <p>Osoba taka może zostać zatrzymana i wysłana do strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców.</p> <p>Może zostać zasądzona grzywna oraz rozpoczęta procedura administracyjna zmuszająca taką osobę do powrotu do rodzinnego kraju. Wraz z decyzją o powrocie do kraju, sędzia musi także określić przez jak długi okres czasu taka osoba nie ma prawa wjazdu na teren Polski. Zakaz taki może być nałożony na okres od 6 miesięcy do 3 lat.</p>	<p>Każdy skazany cudzoziemiec musi najpierw odbyć nałożoną na niego karę, zanim będzie mógł opuścić kraj.</p> <p>W przypadku ograniczenia wolności dana osoba musi wyrazić zgodę na transfer poza granice państwa. (Art 611b §2 – 2 Kodeksu Karnego)</p> <p>Większość cudzoziemców skazanych przez polskie sądy odbywa karę na terenie tego kraju.</p> <p>Więźniowie mają prawo starać się o azyl, jeżeli ich życiu zagraża niebezpieczeństwo w ich ojczyźnie.</p>
<p>C4.h Czy cudzoziemcy mają prawo do pracy? ☐ tak</p>	
<p>Prawo pracy jest jednakowe zarówno dla Polaków jak i cudzoziemców. Anglojęzyczni skazani mogą być na przykład proszeni i udzielanie lekcji z języka.</p>	

<p>1. - Jakich narodowości są więźniowie?</p>	<p>Największą grupę stanowią Ukraińcy (325 osób), następnie Rosjanie (64 osoby), Wietnamczycy (61 osób), Rumuni (57 osób) oraz Bułgarzy (54 osoby).</p>
<p>2. - Czy cudzoziemcy są ofiarami złego traktowania lub dyskryminacji?</p>	<p>Według danych opublikowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich dyskryminowaną grupą cudzoziemców są osoby pochodzenia rumuńskiego. Nie ma żadnych skarg dotyczących dyskryminowania muzułmanów.</p> <p>Wszyscy skazani cudzoziemcy są poddawani kontroli osobistej (w ubraniach lub w bieliźnie) podczas przyjęcia do placówki. Ten sposób przeszukiwań uznawany jest przez Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Tortur za intruzyjny oraz poniżający.</p> <p>Krajowy Mechanizm Prewencji podkreśla iż zachowanie funkcjonariuszy w stosunku do cudzoziemców było wielokrotnie niewłaściwe. Tak wynika z przeprowadzonych wywiadów ze skazanymi [^1].</p> <p>[^1] Rzecznik Praw Obywatelskich "Roczny raport 2016", 2017, str.160-161.</p>
<p>3. - Czy cudzoziemcy mają prawo do międzynarodowych połączeń telefonicznych?</p>	<p>Cudzoziemcy mają prawo do międzynarodowych połączeń telefonicznych. Koszty pokrywa skazany.</p>
<p>4. - Czy rodzina i bliscy skazanego korzystają ze specjalnego systemu wizyt? Proszę opisać</p>	<p>Zasady realizacji kary są jednakowe dla wszystkich. Władze administracyjne mogą wprowadzić pewne ułatwienia jak na przykład dłuższy czas rozmów</p>

	telefonicznych lub czasu wizyt.
--	---------------------------------

C5. Osoby z wyrokami długoterminowymi

C5.a Liczba osób z wyrokami długoterminowymi?	10,705	#: 14.5%	Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C5.b Ilość osób z wyrokami długoterminowymi w stosunku do poprzedniego roku? ☐ Wzrost o 9%	C5.c Kara jest uznawana za długoterminową ? ☐ 5 lat			
W 2016 roku 9,778 osób zostało skazanych na karę powyżej 5lat.				
C5.d Czy kary mogą być łączone? ☐ Nie.	Zgodnie z polskim prawem kary nie mogą być łączone. Sąd może zasądzić scalenie lub karę łączoną.			
C5.e ilość i odsetek osób z wyrokami długoterminowymi?	397	#: 0.5%	Data : 2017	Źródło : Statystyki więzienne
C5.f Ilość osób z wyrokami długoterminowymi w stosunku do poprzedniego roku? ☐ Wzrost o 4.47%	C5.g Czy osoby z wyrokami długoterminowymi są oddzielone od innych więźniów? ☐ Nie.			
W 2016 roku 380 osób odsiadywało karę dożywotniego pozbawienia wolności.				
C5.h Czy istnieje możliwość przedłużenia kary? ☐ Nie.	Osoby skazane na dożywocie mają także prawo do pracy.			
W styczniu 2014 roku weszła w życie ustawa pozwalająca na dożywotnie zatrzymanie w jednostkach psychiatrycznych osób skazanych, będących potencjalnym zagrożeniem dla społeczeństwa. Osoby takie są umieszczane w Narodowym Centrum Prewencji Antyspołecznych Zachowań. Istnieje jednak ryzyko, że osoby które popełniły poważne wykroczenia nie zostaną tam skierowane ponieważ nie mają zdiagnozowanej choroby psychicznej. W listopadzie 2016 roku ustawa ta została uznana jako zgodna z konstytucją przez Trybunał Konstytucyjny.				

1. Za jakie przestępstwa nakłada się karę dożywocia?	Kara dożywocia ogłaszana jest w przypadku zdrady, zabójstwa prezydenta Polski, ludobójstwa, zbrodni
---	---

	przeciwko ludzkości, użyciu broni masowej destrukcji, morderstwa oraz ciężkiego uszkodzenia ciała, którego wynikiem był zgon.
2. Czy osoby odbywające karę dożywocia są pod specjalnym reżimem ?	<p>Skazani sklasyfikowani jako „niebezpieczni” umieszczani są w specjalnie strzeżonych oddziałach lub w celach izolacyjnych w zależności od długości kary.</p> <p>Po skazaniu przez Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom Horych v. Poland oraz Pugžlys v. Poland, w 2015 roku został wprowadzony całkowity zakaz ^[^1].</p> <p>Mimo tego polepszenia, osoby odbywające karę dożywocia cierpią na niedobór zajęć sportowych oraz dostępu do edukacji.</p> <p>[^1]: Dr Agnieszka Frackowiak and others, “Part IV Polish Report”, 2015, str.6.</p>
3. Czy osoba skazana na dożywocie może starać się o korektę wyroku? Jeżeli tak, to po ilu latach jest to możliwe?	<p>Osoba skazana na dożywocie może wytoczyć prośbę o skrócenie wyroku po odbyciu 25 lat kary. To sędzia decyduje o odmowie lub akceptacji.</p> <p>Aktualny Minister Sprawiedliwości chciałby zreformować Kodeks Karny tak, aby dopiero po 30 latach była możliwość złożenia prośby.</p> <p>Przykładowo, osoba skazana na 25 lat więzienia może być zwolniona warunkowo po 15 latach.</p>

C6. Osoby oczekujące na proces

C6.a Procent więźniów oczekujących na proces w areszcie tymczasowym.	#: 7,239	Data : 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
C6.b Ilość osób oczekujących na proces w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost o 34%		C6.c Czy osoby oczekujące na proces umieszczane są w specjalnych ośrodkach? ☐ Tak	
<p>W 2016 roku 5,396 osób oczekiwało na rozprawę sądową. Pomiędzy 2009 a 2014 rokiem liczba osób oczekujących na proces zmniejszyła się o 30%. W niektórych przypadkach pobyt w areszcie może być zastąpiony wpłaceniem kaucji lub nadzorem policyjnym. Czas spędzany w areszcie tymczasowym także maleje.</p> <p>Należy zaznaczyć, że mimo iż zdarzają się nadużycia związane z nieprzepisowym przebywaniem w areszcie tymczasowym, to jednak liczba osób jest relatywnie niska w porównaniu do innych krajów europejskich.</p> <p>W 2018 roku 20 osób na 100,000 mieszkańców przebywało w areszcie tymczasowym na terenie</p>		<p>Areszty tymczasowe są osobnymi jednostkami niż więzienia. Mogą to być albo osobne skrzydła w danym budynku jak również osobne budynki. Warunki życiowe są zazwyczaj gorsze niż w więzieniach.</p> <p>W związku z dużą rotacją aresztowanych cele oraz ich wyposażenie są o wiele bardziej zdegradowane.</p>	

<p>Polski. W tym samym czasie we Francji było ich 29, mimo iż we Francji mniejsza liczba osób zostaje skazana na więzienie.</p>	
<p>C6.d Czy tymczasowo aresztowani są umieszczani oddzielnie od osób skazanych? ☐ Tak</p>	<p>C6.e Czy możliwe jest wyjście za kaucją? ☐ Tak</p>
<p>C6.f Czy maksymalny dozwolony okres przebywania w areszcie tymczasowym jest przestrzegany? ☐ Nie.</p>	
<p>Od 30 lipca 2017 roku aż osiem osób przebywa a areszcie tymczasowym od ponad 2 lat [¹].</p> <p>[¹] "Poland Human Rights Report 2017", str. 6</p>	

<p>1. Czy czas trwania aresztu tymczasowego jest ograniczony? Jeżeli tak, to jaki jest okres trwania w zależności od popełnionego czynu.</p>	<p>W teorii areszt tymczasowy nie może być dłuższy niż trzy miesiące. Ten okres nie może być przedłużany więcej niż przez dwa lata. W szczególnych przypadkach może być wydłużony o kolejne dwa lata.</p> <p>Może to mieć miejsce jedynie w przypadku :</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyraźnych dowodów wskazujących na winę zatrzymanego • jeżeli osoba stanowi zagrożenie dla społeczeństwa • jeżeli istnieje ryzyko, że osoba nie pojawi się na procesie • osobie grozi dożywocie. <p>Osoby oskarżone o naruszenie wolności cielesnej prowadzącej do zgonu, są przeważnie przetrzymywane w areszcie.</p> <p>W przypadkach przemocy domowej systematycznie stosowany jest areszt tymczasowy.</p>
<p>2. Czy występują nadużycia związane z aresztem tymczasowym?</p>	<p>Z dniem 31 grudnia 2014 roku aż 3,096 przypadki wydłużenia aresztu tymczasowego zostały donotowane.</p> <p>W sprawie <i>Kauczor kontra Polska</i> Europejski Trybunał Praw Człowieka skazał Polskę za nielegalne zatrzymanie więźnia przez siedem lat 10 miesięcy i 3 dni.</p> <p>Podobnie w 2014 roku Polska została skazana w sprawie <i>Ruprecht kontra Polska</i> za przetrzymywanie na żądanie przez siedem lat i 11 miesięcy [²].</p> <p>[²] Helsińska Fundacja Praw Człowieka "The Practice of pre-trial detention in Poland – Research report", grudzień 2015, str. 35.</p>

<p>3. Czy istnieje możliwość odwołania się od decyzji w sprawie tymczasowego aresztowania?</p>	<p>W 2014 roku aż 5,227 osób zgłosiło skargę do sądu w sprawie ich tymczasowego uwięzienia. Tylko 8,4% skarg zostało rozpatrzonych [^3].</p> <p>[^3] Helsińska Fundacja Praw Człowieka, <i>ibid</i>, str. 46</p>
<p>4. Czy osoby aresztowane korzystają ze szczególnego traktowania przed procesem? (wizyty rodzinne, telefony, praca itp.)</p>	<p>Tymczasowo aresztowani nie mają prawa do telefonów. Dostęp do pracy i innych zajęć jest limitowany.</p>

C7. Grupy etniczne

<p>C7.a Czy dozwolone jest gromadzenie informacji dotyczących przynależności etnicznej i religijnej więźniów? ☐ Tak</p>	<p>C7.b Czy grupy etniczne umieszczane są oddzielnie od innych więźniów? ☐ Nie.</p>
<p>Informacje gromadzone są w trakcie indywidualnych rozmów z więźniami podczas ich przybycia. Funkcjonariusze więzienni mogą, na podstawie zebranych informacji, zapewnić dostęp do posług religijnych i specjalnej diety.</p>	

C8. Osoby przynależące do grupy LGBTI

<p>C8.a Czy osoby LGBTI mogą być uwięzione ze względu na ich orientację seksualną lub tożsamość płciową? ☐ Nie.</p>	<p>C8.b Czy osoby LGBTI są przetrzymywane oddzielnie od innych? ☐ Nie.</p>
---	--

<p>1. Czy zostały zgłoszone przypadki złego traktowania? Czy zostały zgłoszone skargi ?</p>	<p>Zgodnie z informacjami zebranymi przez pozarządową organizację Kampania Przeciw Homofobii (Campaign Against Homophobia) skargi składane przez osoby LGBTI nie są liczne. Spowodowane jest to raczej faktem, iż osoby te nie chcą by ich orientacja seksualna wyszła na jaw, niż faktem, że ich prawa nie są pogwałcane.</p> <p>W 2018 Kampania Przeciw Homofobii złożyła skargę w imieniu jednego z więźniów, który był molestowany oraz dyskryminowany. Zeznał iż był on obiektem licznych rewizji osobistych, podczas których funkcjonariusze, w poniżający sposób, komentowali jego orientację seksualną.</p>
<p>2. Czy przyjęcie osób transseksualnych zależy od ich płci biologicznej, stanu cywilnego lub ich własnej identyfikacji?</p>	<p>Wybór przydziału do męskiego lub żeńskiego oddziału penitencjarnego zależy od płci biologicznej. Ewentualna wcześniejsza zmiana płci nie wpływa na podejmowaną decyzję.</p>
<p>3. Czy osoby transseksualne objęte są specjalną</p>	<p>Sytuacja osób transseksualnych w więzieniach nie</p>

<p>opieką medyczną?</p>	<p>jest poddawana analizie. Jednakże zgodnie z raportem Kampanii Przeciw Homofobii ani państwowy, ani prywatny system zdrowotny nie jest przystosowany do specyficznych potrzeb osób transseksualnych.</p> <p>Kampania Przeciw Homofobii otrzymała zgłoszenie od osoby transseksualnej, której nowa płeć nie została prawnie uznana. Osoba ta została osadzona wraz z więźniami płci, która figurowała na jego dowodzie osobistym.</p>
<p>4. Czy wyrażanie uczuć przez osoby transseksualne jest tłumione?</p>	<p>Nie ma żadnych danych na ten temat. Jednak z doświadczenie wynika, że osoby transseksualne są dyskryminowane.</p> <p>W wyniku przeprowadzonej kontroli, Krajowy Mechanizm Prewencji zarejestrował sytuację, w której para homoseksualna, która wcześniej osadzona była w tej samej celi, po tym jak władze więzienne zostały o tym poinformowane, została rozdzielona.</p> <p>Według wyjaśnień dyrektora placówki, związek ten był pod nadzorem, a podjęta decyzja była wynikiem skargi złożonej przez jedną z osób.</p> <p>Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał skargi od obu stron. Jedna z nich podkreślała fakt iż obawia się o swoje życie, druga natomiast skarżyła się, że została przydzielona do innej celi, dlatego, że była w homoseksualnym związku ze swoim współwięźniem.</p>

C9. Więźniowie polityczni lub więźniowie sumienia

Nie dotyczy

C10. Osoby starsze

<p>C10.a Liczba osób starszych* :</p> <p>*(>60 lat)</p>	<p>2,796</p>	<p>%; 3.8%</p>	<p>Data : 31 kwiecień 2017</p>	<p>Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny</p>
<p>C10. b Ilość osób starszych w porównaniu z poprzednim rokiem.</p> <p>☐ Wzrost o 8.9%</p>		<p>C10.c Czy administracja więzienna dysponuje aktualnym spisem osób starszych przebywających w placówkach?</p> <p>☐ Tak</p>		
<p>W 2016 roku 2,567 starszych osób było w więzieniach.</p>				

<p>1. Czy osoby starsze korzystają z systemu zatrzymań dostosowanego do ich potrzeb?</p> <p>Czy zagwarantowana opieka medyczna jest</p>	<p>Nie. Kodeks Karny wyróżnia tylko dwie kategorie wiekowe: osoby pomiędzy 15 a 21 rokiem życia oraz osoby powyżej 21 roku życia. Nie istnieją żadne</p>
--	--

adekwatna?	<p>konkretne regulacje dotyczące tego, w jaki sposób osoby starsze powinny odbywać kary. Warunki życia są takie same dla wszystkich więźniów, niezależnie od wieku.</p> <p>W 2016 roku Rzecznik Praw Obywatelskich przeprowadził badania dotyczące warunków życia osób starszych. Mimo iż delegacja Rzecznika otrzymała wiele skarg zdrowotnych, sami osadzeni uznają opiekę medyczną za wystarczającą. Jednakże nie ma wystarczająco miejsca dla osób przewlekle chorych. Jedyne więzienny szpital dla chorych długoterminowo dysponuje 36 łózkami. Według danych z 2016 roku pacjenci musieli czekać średnio 3 lata zanim zostali przyjęci do szpitala.</p>
<p>2. Czy prawo przewiduje wcześniejsze zwolnienia dla osób starszych? Jeżeli tak, w jakim wieku? Jakie warunki muszą być spełnione?</p>	<p>Wiek nie jest kryterium ani do skrócenia, odłożenia lub przerwania kary. Zgodnie z art. 153 -1 Kodeksu Karnego jedynie sąd może przerwać wykonywanie zasądzonej kary w przypadku poważnej choroby.</p>

C11. Osoby niepełnosprawne

<p>C11.a Czy więzienia są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych? ☐ Niektóre ośrodki : tylko 60 ośrodków jest dostosowanych</p>	<p>C11.b Czy funkcjonariusze więzienni są przeszkoleni w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi? ☐ Nie.</p>
<p>Więzienie Fordon w Bydgoszczy posiada jednostkę dla osób niewidomych. Niewidomi więźniowie umieszczani są w dwuosobowych celach z osobą, która może udzielić im pomocy.</p> <p>Rzecznik Praw Obywatelskich notuje iż wszystkie jednostki dla osób niepełnosprawnych pozwalają osadzonym na normalne funkcjonowanie [^1].</p> <p>[^1] Rzecznik Praw Obywatelskich, op. cit., str. 26 - 27</p>	<p>Funkcjonariusze więzienni nie znają języka migowego.</p> <p>Jeden z głuchych więźniów podkreślił podczas wywiadu z Europejskim Komitetem do Spraw Zapobiegania Torturom, że nie był w stanie zapoznać się z regulaminem, gdyż żaden tłumacz języka migowego nie został mu przydzielony. W przypadku zaistniałej sytuacji nie był on w stanie opowiedzieć swojej wersji wydarzeń. Jego gesty były błędnie traktowane jako oznaki agresji [^2].</p> <p>Czasami osoby niepełnosprawne padają ofiarami złego traktowania ze strony innych więźniów, zrzucą się ich na przykład z wózków.</p> <p>[^2] Rzecznik Praw Obywatelskich, op. cit., str. 48 - 49</p>
<p>C11.Czy niektórzy niepełnosprawni więźniowie pozbawieni są autonomii w wykonywaniu codziennych zadań? ☐ Tak</p> <p>Osoby niepełnosprawne nie dysponują sprzyjającymi im infrastrukturami. Często są oni ofiarami żenujących sytuacji takich jak na przykład pójście do toalety, z powodu braku autonomii.</p>	

Współwięźniowie muszą pomagać osobom na wózkach inwalidzkich. Administracja więzienna nie bierze pod uwagę niepełnosprawności więźniów, dlatego też mogą być oni osadzeni na piętrach lub nawet na górnych łózkach piętrowych.

Osoba niepełnosprawna może być także umieszczona w areszcie tymczasowym z braku miejsc. Przepisowe 3m² są niewystarczające dla osób na wózkach.

W wielu więzieniach niepełnosprawni mają ograniczony dostęp do wspólnych sal, łazienek czy do wyjścia na wolne powietrze.

Niepełnosprawni więźniowie nie mają wystarczającego dostępu do programów integracyjnych.

Więcej informacji na temat dostępu do opieki zdrowotnej znajduje się w rozdziale "Zdrowie".

D. System penitencjarny

D1 Organizacja

D1.a Nazwa ministerstwa odpowiedzialnego za administrację więzienną: <i>Ministerstwo Sprawiedliwości</i>		Administracja więzienna regulowana jest przez <i>Prison Administration Act</i> z dnia 9 kwietnia 2010.	
D1.b Budżet służby więziennej:	2,815,944,000 zł 655 903 566 €	Data : 2017	Źródło : Ministerstwo Sprawiedliwości
D1.c Procentowy udział w budżecie ministerstwa ds. administracji więziennej	58.7%	Data : 2017	Źródło : Ministerstwo Sprawiedliwości
D1.d Czy administracja więzienna klasyfikuje jednostki więzienne w odniesieniu do przydzielanej do nich populacji więziennej? (więźniowie oczekujący na proces, skazani, skazani na długoterminowe wyroki itp.) ☐ Tak	D1.e Czy każda jednostka dysponuje recepcją? ☐ Niektóre zakłady		
		Recepcja, cele przejściowe, znajdują się jedynie w aresztach tymczasowych. Nawet skazani więźniowie w pierwszej kolejności zgłaszają się do aresztu tymczasowego w celu przeprowadzenia odpowiednich czynności administracyjnych przed transferem do odpowiedniego zakładu karnego.	
D1.f Jaki jest dzienny koszt utrzymania w więzieniu ?	D1.g Czy sektor prywatny uczestniczy w zarządzaniu zakładami karnymi ? ☐ Nie.		
Średnio 103 zł (23 euro)			
Roczny koszt utrzymania jednego więźnia wynosi			

37,200 zł.	
D1.h Czy system więziennictwa był niedawno reformowany ? ☐ Nie.	
Ministerstwo Sprawiedliwości zapowiedziało plan reformy więziennictwa „Program modernizacji więziennictwa”. Program zakłada utworzenie szkoły dla funkcjonariuszy więziennych, lepszy sprzęt (kajdanki, kamizelki kuloodporne, hełmy), budowę nowych większych zakładów karnych oraz zamknięcie istniejących mniejszych, a także tworzenie możliwości zatrudnienia dla więźniów. Jednakże reformy zapowiedziane na początek 2017 roku nie mają jak na razie żadnego wpływu na obecny system.	

1. Jak jest zorganizowana administracja więzienna?	Więziennictwo jest pod nadzorem centralnej administracji.
2. Kategorie zakładów karnych oraz osoby w nich przebywające.	Istnieje kilka typów jednostek : - Dla młodocianych przestępców - Areszty tymczasowe - Zakłady karne dla skazanych na karę więzienia
3. Jaki system zatrzymań jest stosowany ? (zamknięte, pół-otwarte, otwarte)	Typy zakładów karnych : - Zamknięte zakłady karne - Pół-zamknięte zakłady karne - Otwarte zakłady karne
4. Czy warunki w zakładach karnych zależne są od regionu oraz rodzaju jednostki ? Jeżeli tak, jaka jest tego główna przyczyna?	Położenie zakładu karnego w żaden sposób nie wpływa na panujące w nim warunki. Główne różnice związane są z typem zakładu karnego. Pół-otwarte i otwarte zakłady mają lepsze warunki do życia. Otwarte placówki to 32.48% ogółu więzień, podczas gdy we Francji stanowią one 1,08% a w Dani aż 69%.

D2 Obiekty więzienne

D2.a Liczba obiektów więziennych ☐ 174	Data : 2018	Na terenie Polski istnieje 130 jednostek penitencjarnych, w tym 84 zakłady karne i 46 aresztów tymczasowych, oraz 44 oddziały zewnętrzne.
D2.b Całkowita pojemność	81,531	Data : 8 czerwca 2018
		Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
D2. c Zmiana w liczbie miejsc operacyjnych w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Spadek o 5.92%	D2.d Czy system penitencjarny posiada jednostki lub zakłady „superman” lub ze zwiększonym systemem bezpieczeństwa? ☐ Tak, istnieje 24 jednostek	

D2.e Czy w systemie więziennym istnieją kompleksy penitencjarne o pojemności powyżej 5,000 osób? ☐ Nie.	D2.f Czy zakłady karne znajdują się poza miastami? ☐ Większość placówek
Zakładem karnym o największej pojemności jest Warszawa-Białołęka dysponujący 1,537 miejscami.	Większość zakładów znajduje się w granicach miast. Nowy ośrodek, Czerwony Bor w Nowogardzie, został wybudowany poza granicami miasta.
D2.e Czy w ubiegłym roku zostały otwarte nowe placówki ? ☐ Nie.	D2.h Czy jakieś placówki zostały zamknięte w ubiegłym roku? ☐ Nie.
Ministerstwo Sprawiedliwości planuje otwarcie trzech nowych zakładów karnych w Brzegu, Sanoku oraz Dębnie.	
D2.i Czy jakieś zakłady karne są właśnie w budowie? ☐ Nie.	D2.j Czy budowy prowadzone są w ramach partnerstwa publiczno-państwowego ? ☐ Nie.
Rozpoczęty w 2017 program modernizacji więziennictwa zakłada budowę nowych zakładów w województwach Opolskim, Podkarpackim, Mazowieckim, Wielkopolskim oraz Zachodniopomorskim. Intencją jest zamknięcie małych zakładów na rzecz większych w celu obniżenia kosztów utrzymania.	
D2.k Czy prace renowacyjne prowadzone są w ramach międzynarodowych współpracy partnerskich (architektonicznych, finansowych, logistycznych)? ☐ Nie.	
Remonty nie są przeprowadzane z międzynarodowymi partnerami. Renowacje budynków prowadzone są przy wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w szczególności jeżeli chodzi o izolację konstrukcji.	

1. Czy możliwości kwaterunkowe są różne w zależności od zakładu penitencjarnego? Proszę podać najmniejsze i największe	Możliwości kwaterunkowe zakładów karnych są bardzo zróżnicowane. Areszt tymczasowy Warszawa-Białołęka może pomieścić 1,537 osób. Zaś areszt w Działdowie już tylko 102 osoby.
2. Czy wykorzystywane są budynki, które docelowo nie są przeznaczone na zakłady karne takie jak szpitale, szkoły, domy, budynki administracji publicznej? Proszę podać przykłady.	Niektóre zakłady karne znajdują się w budynkach, które wcześniej miały inne przeznaczenie. Przykładem może być zakład w Koronowie znajdujący się w XIV-wiecznym klasztorze. Areszt w Białymstoku to dawny XIX-wieczny budynek wojskowy, a zakład w Nowym Wiśniczu ulokowany jest w budynku klasztornym z XVIII wieku.
3. Czy istnieją przestarzałe zakłady więzienne? (Proszę podać ich nazwę oraz opisać panujące w nich warunki)	Wizyta Krajowego Mechanizmu Prewencji w 2014 roku zakładzie karnym w Łodzi wykazała okropieństwo tamtejszych warunków pobytu.

	Na ścianach była wilgoć, brud oraz wszechobecny grzyb. Okna były nieszczelne, a kabiny prysznicowe nie dochodziły do sufitu. Więźniowie spali na starych, zniszczonych i brudnych materacach. Rzeczy osobiste trzymane były w plastikowych reklamówkach z braku szafek.
4. Czy istnieją specjalne oddziały dla skazanych w zależności od ich kategorii? (oddział dla przestępców seksualnych, wojskowych, policjantów, zradykalizowanych osób, osoby LGBTI)	W niektórych zakładach istnieją oddziały dla więźniów z problemami psychicznymi lub uzależnionymi od seksu, alkoholu lub narkotyków. Skazani przebywają w nich jedynie przez okres trwania leczenia.

D3 Personel więzienny

D3.a Liczba strażników	15,956	Data : 2018	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
D3.b Proporcja strażników w stosunku do więźniów	1:4.7	Data : 2018	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
D3.c Ilość pracowników społeczno-oświatowych	2,205	Data : 31 grudzień 2017	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
D3.d Proporcja pracowników społeczno-oświatowych w stosunku do więźniów	211	Data : 2016	Źródło : "SPACE I 2016, Facts and Numbers" , 2018.
D3. e Ilość strażników w porównaniu z poprzednim rokiem. Brak informacji			D3.fCzy funkcjonariusze straży więziennej mogą wstępować do związków zawodowych ? ☐ Tak, ale bez prawa do strajku

1. Jakie są obowiązki funkcjonariusza służby więziennej?	<p>Służba więzienna może być podzielona na :</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby mające bezpośredni kontakt z więźniami - osoby z ograniczonym kontaktem z więźniami - osoby sporadycznie pracujące z więźniami <p>Pierwsza kategoria zrzesza strażników odpowiedzialnych za ochronę oraz bezpieczeństwo więźniów. W większości są to osoby ze średnim wykształceniem. W tej grupie znajdują się także psycholodzy, pracownicy edukacyjno-oświatowi, lekarze oraz nauczyciele którzy są pracownikami cywilnymi.</p> <p>Druga kategoria grupuje menagerów placówek, których zadaniem jest kontrola poprawnego działania</p>
---	--

	<p>danej placówki, jak również pracowników administracji więziennej, których codzienne praca nie wymaga stałego kontaktu z więźniami.</p> <p>Do trzeciej kategorii zaliczani są: ochroniarze, kierowcy, pracownicy księgowości, rozwoju oraz public relations, lecz także znacząca liczba członków rady nadzorczej służby więziennej.</p> <p>Z tego podziału jasno wynika, że personel pierwszej kategorii jest w stanie określić efektywność danej kary oraz działań resocjalizacyjnych.</p>
<p>2. Czy funkcjonariusze otrzymują specjalne przeszkolenie? Jakie muszą spełnić warunki oraz czy szkolenie to jest uznawane za wystarczające?</p>	<p>Szkolenie w ramach służby przygotowawczej trwa dwa lata.</p> <p>Warunkiem przyjęcia jest :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ukończone 18 lat - czysta kartoteka - posiadanie polskiego pochodzenia - ukończona szkoła średnia <p>Utworzenie Narodowej Akademii Więziennej było jedną z zapowiedzi nowej reformy więziennictwa. Centrum szkoleniowe ma proponować kursy szkoleniowe na poziomie szkół średnich</p> <p>Reforma zakłada także szkolenia dla osób będących już na stanowiskach. Szkolenie ma obejmować kurs strzelania, treningi oraz naukę taktyk obrony.</p>
<p>4. Czy w ubiegłym roku miały miejsce zmiany personalne? Jeżeli tak, proszę podać powody.</p>	<p>Zgodnie z administracją więzienną zmiany personalne nie są częste i w związku z tym nie są włączane do ogólnych statystyk. Requirements for candidates direct the selection at the time of admission to work.</p> <p>2 października 2018 roku w Warszawie został zorganizowany strajk, w którym brali także udział pracownicy więzienni. (Demonstracja mundurowych) Przyjmuje się, że była to jak na razie największa tego typu demonstracja ze strony tej grupy pracowników. Protestujący domagali się natychmiastowego poprawienia warunków pracy oraz podwyżek wynagrodzeń.</p>
<p>5. Proszę opisać funkcję personelu społeczno-oświatowego, jakość usług oraz profil zatrudnionych?</p>	<p>Podstawowym warunkiem jest posiadanie wyższego wykształcenia.</p> <p>Personel społeczno-oświatowy składa się z wychowawców więziennych oraz poza więziennych oraz edukatorów kulturowych. Największą grupą są nauczyciele bo aż 1,545 osób. Następnie prawnicy (53 osoby), psychologowie (56 osób) oraz socjologowie (48 osób) [¹].</p> <p>[¹] Centralna Rada Usług Więziennych "Bureau of Statistics", 31 grudzień 2017.</p>
<p>6. Czy więźniowie decydują o funkcjonowaniu placówki? Proszę wyjaśnić sposób funkcjonowania.</p>	<p>W celach kilkuosobowych jeden z osadzonych pełni rolę łącznika pomiędzy więźniami a personelem więziennym. Informuje on o potrzebach oraz stanie wyposażenia celi.</p>

E. Życie codzienne

E1 Cele więzienne

<p>E1.a Czy minimalna powierzchnia przypadająca na jednego więźnia jest prawnie określona ?</p> <p>☐ Tak 3m²</p>	<p>E1.b Czy więźniowie przetrzymywani są w indywidualnych celach więziennych ?</p> <p>☐ W niektórych zakładach karnych</p>
<p>Zgodnie z art.100 Kodeksu Karnego powierzchnia przypadająca na jednego więźnia nie może być mniejsza niż 3m².</p> <p>W szczególnych przypadkach i za zgodą dyrekcji więźniowi może być przydzielone 2m² jedynie przez 90 dni.</p>	<p>Więźniom przyznawana są czasem cele indywidualne jako nagroda.</p>
<p>E1.c Więźniowie posiadają :</p> <p>☐ Łóżko z materacem</p>	<p>E1.d Czy rozmiar okien jest z góry określony?</p> <p>☐ Nie.</p>
<p>E1.e Czy okna otwierają się całkowicie?</p> <p>☐ tak</p>	<p>E1.f Czy światło dzienne pozwala więźniom na uprawianie sportu oraz innych czynności?</p> <p>☐ W niektórych przypadkach</p>
	<p>W starszych zakładach karnych okna są stare, a wiszące w nich plastikowe zasłony nie przepuszczają całkowicie światła dziennego.</p> <p>Taka sama sytuacja istnieje w celach przeznaczonych dla groźnych przestępców w zakładach karnych w Bydgoszczy oraz Lublinie.</p>
<p>E1.g Czy cele są wyposażone w ogrzewanie lub klimatyzację ?</p> <p>☐ Tak, tylko w ogrzewanie</p>	<p>E1.h Czy więźniowie posiadają dodatkowe źródła światła ?</p> <p>☐ tak</p>
<p>Cele więzienne nie są wyposażone w klimatyzację.</p>	<p>Dodatkowe źródło światła jest często niewystarczające, na przykład do czytania, w szczególności w celach dla groźnych przestępców w zakładzie karnych w Lublinie.</p>
<p>E1.i Czy cele więzienne są wyposażone we wszystkie potrzebne rzeczy ?</p> <p>☐ Tak</p>	<p>E1.j Czy stopień komfortu celi zależy od statusu społecznego i stopnia wpływów danego więźnia ?</p> <p>☐ W niektórych przypadkach</p>
<p>Zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Sprawiedliwości Rozdział 6 §29 : „ <i>Cela więzienna powinna być wyposażona w odpowiednią ilość łóżek, krzeseł, stolików oraz pótek w stosunku do ilości osadzonych w niej więźniów, jak również w środki czystości.</i>”</p>	<p>Z doświadczenia wynika, że więźniowie o dobrym statusie społeczno-materialnym osadzani są w czystszych celach więziennych. Nie są oni umieszczani w brudnych i zaniedbanych celach z innymi osadzonymi. Jednakże ta zasada jest całkowicie nieoficjalna.</p>
<p>E1.k Czy w celach obowiązuje zakaz palenia ?</p> <p>☐ W niektórych przypadkach</p>	

<p>Osobne cele więzienne są przeznaczone dla osób palących i niepalących.</p>	
<p>1. Jakie kryteria decydują w momencie przydziału do celi więziennej ?</p>	<p>Zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Sprawiedliwości Rozdział 3 §1 : „Skazani przydzielani są do celi więziennych biorąc w szczególności pod uwagę ich płeć oraz wiek.” Osoby o tendencjach samobójczy umieszczane są w celach z osobami stabilnymi psychicznie.</p>
<p>2. Proszę opisać warunki panujące w celach uważanych za najgorsze i za najlepsze.</p>	<p>Cele wyposażone są w piętrowe łóżka, półki, stoliki, taborety, czasami w toalety oraz w umywalki z ciepłą wodą.</p> <p>Warunki mieszkalne różnią się w zależności od daty budowy zakładu karnego.</p> <p>Warunki sanitarne, jak i noclegowe (łóżka, materace), są czasami żalosne. Co więcej, więźniowie często skarżą się na plagi różnego rodzaju robactwa, w szczególności w zakładzie karnym w Bydgoszczy. Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom potępia stan rzeczy w zakładzie karnym Warszawa-Grochów.</p> <p>Złe warunki panują także w Białymstoku. Cele więzienne są w ruinie, niedostatecznie wyposażone oraz ze złą wentylacją.</p> <p>Z drugiej strony cele więzienne uznawane za satysfakcjonujące, czyste z dostępem do naturalnego oświetlenia, dodatkowych lamp, wentylacji oraz sanitariatów także istnieją. Składające się z pojedynczych lub piętrowych łóżek, stolików, taboretów, półek oraz telefonem można znaleźć w: Warszawa – Białołęka, Służewcu, Zakładzie karnym nr. 2 w Strzelcach Opolskich oraz w Gliwicach to tylko niektóre.</p> <p>Większość z wizytowanych więzień w 2017 roku potrzebowała remontu. Prace renowacyjne albo są w planach albo w trakcie realizacji [^1].</p> <p>[^1] : European Committee for the Prevention of Torture, “Report to the Polish Government on the visit to Poland from 11 to 22 May 2017”, 2018, str.5-32-33.</p>
<p>3. Czy więzień może przez swoje wpływy lub środki finansowe wpłynąć na poprawę warunków jego przetrzymywania ?</p>	<p>Z doświadczenia wynika, iż tego typu rozwiązania są możliwe, ale tylko w ramach indywidualnego porozumienia pomiędzy więźniem a strażnikami.</p>

Szczegółowe informacje dotyczące skutków przeludnienia na codzienne życie więźniów znajdują się w rozdziale „Populacja więzienna”.

E2. Jedzenie

E2.a Cena posiłków na jednego więźnia* : <i>*na dzień, na miesiąc, na rok</i>	1.1 ^E /dzień	30% na śniadanie, 40% na obiad, 30% na kolację
E2.b Liczba posiłków w ciągu dnia :	3	Więźniowie otrzymują jeden ciepły posiłek dziennie.
E2.c Czy woda pitna jest zawsze dostępna ? ☐ Tak	E2.d Czy przestrzegane są specjalne diety ? (z powodów religijnych, zdrowotnych, kulturowych) ☐ W większości przypadków	
	Posiłki koszerne lub dla osób praktykujących buddyzm nie są zawsze dostępne. Europejski Trybunał Praw Człowieka sprawa Jakóbski kontra Polska, 7 grudzień 2010	
E2.e Przez kogo przygotowywane są posiłki ? ☐ Funkcjonariuszy służby więziennej ☐ Przeszkolonych więźniów ☐ Prywatne przedsiębiorstwa	E2.f Czy posiłki są wystarczająco zróżnicowane ? ☐ Tak	
Osadzeni mają możliwość darmowej pracy w więziennej stołówce.		
E2.g Czy posiłki serwowane są o ustalonych godzinach? ☐ tak	E2.h Gdzie są serwowane posiłki ? ☐ W celach więziennych	
Posiłki są serwowane co sześć godzin. Administracja więzienna określa godziny wydawania posiłków.	Spożywanie posiłków w celach więziennych przez osadzonych ma, według administracji więziennej, przyczyniać się do większej socjalizacji pomiędzy osadzonymi a w związku z tym ze zmniejszeniem ryzyka powstawania gangów więziennych.	
E2.i Czy więźniowie mogą kupować produkty spożywcze ? ☐ tak	E2.j W przypadku możliwości dokonywania zakupów przez więźniów, jakie są ceny ? ☐ Lekko wyższe niż w sklepach poza więzieniem.	
Osadzeni mogą kupować produkty spożywcze i papierosy trzy razy w miesiącu. Kobiety w ciąży mają prawo do większych zakupów spożywczych.	Ceny są średnio 10% wyższe niż na zewnątrz.	
E2.k Czy więźniowie mogą sobie gotować posiłki ? ☐ Nie.	E2.l Czy w celach więziennych znajdują się lodówki ? ☐ W niektórych przypadkach	
Osadzeni nie mają prawa do gotowania posiłków w celach. Jest to jedynie możliwe w niektórych półotwartych zakładach karnych.		
E2.m Czy w celach znajdują się płyty do gotowania ? ☐ W niektórych przypadkach	E2.n Czy odwiedzający mogą przynosić jedzenie ? ☐ tak	
	Paczki nie mogą ważyć więcej niż 5kg.	

<p>1. Jakie są kryteria na podstawie których obliczana jest dzienna porcja żywności ? Czy kryteria te są różne w zależności od ośrodka ?</p>	<p>Zgodnie z przepisami Ministerstwa Sprawiedliwości dotyczących żywienia w zakładach karnych wprowadzane są różne typy diet : w zależności od wieku (dla osób poniżej 18 roku życia), związane ze stanem zdrowotnych (cukrzyca, problemy z trawieniem, diety indywidualne), związane z wykonywaną pracą lub z wyznawaną religią. Posiłki dla osób poniżej 18 roku życia są wysokokaloryczne.</p> <p>Innym kryterium jest ilość składników odżywczych. Prawidłowa dieta przewiduje 10-15% protein, mniej niż 30% tłuszczu oraz 50-65% węglowodanów spożywanych w każdym posiłku.</p>
<p>2. Jeżeli posiłki przygotowywane są przez prywatne przedsiębiorstwa proszę ocenić jakość usług.</p>	<p>Większość posiłków przygotowywana jest w zakładach karnych. Czasami jednak przygotowywane są one przez prywatne przedsiębiorstwa.</p>
<p>3. Proszę opisać serwowane posiłki (jakość, ilość, różnorodność).</p>	<p>Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał znaczącą liczbę skarg dotyczących jakości, ilości i braku różnorodności w serwowanych posiłkach. 97 skarg zostało złożonych w 2017 roku a 73 pomiędzy styczniem a wrześniem 2018 roku.</p>
<p>4. Czy zostały zarejestrowane choroby będące wynikiem niskiej jakości pożywienia ? (niedożywienia, zatrucia, zapalenia żołądka)</p>	<p>W 2013 roku w zakładzie karnych w Barczewie 150 więźniów padło ofiarami zatrucia.</p>

E3. Higiena

<p>E3.a Czy więźniowie dysponują niezbędnymi środkami do utrzymywania higieny ? ☐ Nie.</p>	<p>E3.b Czy więźniowie mają dostęp do bieżącej wody ? ☐ W celach</p>
	<p>Czasami umywalki znajdują się poza celą. Kolektywne sanitariaty, których znajdują się umywalki są często przepełnione.</p>
<p>E3.c Prysznicze znajdują się : ☐ różni się w zależności od zakładu karnego</p>	<p>E3.d Czy toalety znajdują się w celach więziennych ? ☐ W niektórych zakładach karnych</p>
<p>Prywatność nie zawsze jest respektowana. W niektórych kabinach prysznicowych brakuje zasłon.</p> <p>W sprawie <i>Szafrański kontra Polska</i>, rozpatrywanej przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, oskarżyciel podkreślał brak prywatności pod prysznicem w zakładzie karnym, co w jego przekonaniu przyczyniało się do poniżającego zachowania, którego był ofiarą.</p> <p>W trzech oddziałach, które odwiedził Rzecznik Praw Obywatelskich, toalety nie były w pełni zamkniętymi boksami. Były one na przykład oddzielone zniszczonymi zasłonami, które nie sięgały do ziemi. W czterech innych jednostkach ścianki działowe gwarantujące prywatność nie były prawidłowo zamontowane [^1].</p>	<p>Usytuowanie toalet różni się w zależności od zakładu karnego i jego daty budowy.</p> <p>Prace remontowe związane z modernizacją toalet jest w trakcie realizacji w starszych ośrodkach więziennych.</p>

[^1] Rzecznik Praw Obywatelskich, Roczny raport, 2016, str.44 – 45.	
E3.e Czy zostały zanotowane przypadki pleśni spowodowanej wilgocią ? ☐ W niektórych przypadkach	E3.f Czy administracja więzienna udostępni środki higieny intymnej ? ☐ Tak
	Środki higieny intymnej są niskiej jakości. Mężczyznom na miesiąc przysługują 100 gram mydła, kobietom 200 gram, dwie maszynki go golenia, 60 gram pasty do zębów, 100 ml szamponu do włosów oraz dwie rolki papieru toaletowego.
E3.g Czy władze więzienia dostarczają środki czystości ? ☐ Tak	E3.h Czy zmieniana jest pościel ? ☐ Raz na miesiąc
Władze więzienia powinny dostarczać środków czystości. Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom otrzymał skargi w sprawie braku środków czystości w zakładzie karnym w Lublinie.	
E3.i Czy więźniowie noszą jednakowe ubrania więzienne ? ☐ W niektórych przypadkach : w oddziałach o zaostrzonym rygorze.	E3.j Czy zostały zarejestrowane zgłoszenia o szkodnikach ? ☐ W niektórych zakładach karnych
Więźniowie muszą nosić, zgodnie z Art. 111 §2 Kodeksu postępowania karnego, własne ubrania i bieliznę poza więzieniem, chyba że są one uszkodzone lub nieodpowiednie w danym sezonie. Więźniowie zaklasyfikowani jako "niebezpieczni" muszą nosić błyszczące pomarańczowe mundury. Administracja zapewnia ubrania ubogim więźniom.	Rzecznik Praw Obywatelskich regularnie otrzymywał skargi dotyczące obecności szkodników. Nie można jednak dokładnie wskazać zakładów karnych, których dotyczy ten problem, ponieważ pojawia się on w różnych zakładach w różnym czasie.

1. Opisz w jaki sposób są zorganizowane prysznicze. - Czy ustalane są harmonogramy lub czas przebywania pod prysznicem ? -Czy ich ilość jest wystarczająca ? -Czy są w dobrym stanie ? - Czy temperatura wody jest odpowiednia ?	Czas trwania prysznicza waha się od jednego obiektu do drugiego (od 5 do 15 minut). Rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości przewiduje 10 minut na każdy prysznic. Mężczyźni mają prawo do jednego prysznicza w tygodniu. Chyba że pracują, wtedy mają prawo do dwóch pryszniczy na tydzień. W praktyce jednak nie zawsze mają oni możliwość kąpieli dwa razy w tygodniu. Kobiety mają prawo do kąpieli dwa razy w tygodniu. Więźniowie w zakładzie karnym w Grudziądzu narzekają na niewielkie rozmiary pryszniców.
2. Opisz stan i funkcjonowanie toalet (liczba, higiena, dostępność).	Wspólne udogodnienia, takie jak toalety czy umywalki są przeciążone, a wentylacja jest niewystarczająca.

	<p>Liczba toalet jest niewystarczająca. Jedna toaleta jest zazwyczaj przeznaczona dla dwóch osób, w rzeczywistości jest ona jednak używana przez 9 do 14 osób. Więźniowie nie mają równego dostępu do ubikacji. Czas oczekiwania jest w szczególności długi o poranku. Brak niewystarczającej liczby toalet może prowadzić do konfliktów pomiędzy więźniami.</p> <p>W Białej Podlaskiej i Krośnie Odrzańskim, Rzecznik Praw Obywatelskich zauważył brak intymności i prywatności cudzoziemców korzystających z sanitariatów ze względu na niewielki rozmiar barier między toaletami a prysznicami [^ 2].</p> <p>[^2] Rzecznik Praw Obywatelskich, op. cit., str. 44 – 164.</p>
3. W jaki sposób zorganizowany jest podział codziennych obowiązków związanych ze sprzątaniami cel i części wspólnych ?	<p>Więźniowie sprzątają cele i wspólne pomieszczenia produktami czystości dostarczonymi przez administrację więzienną.</p> <p>Więźniowie sprzątający wspólne pomieszczenia, nie otrzymują za to żadnego wynagrodzenia.</p>
4. Jak zorganizowana jest gospodarka odpadami ? Jak często są one odbierane ?	<p>W niektórych więzieniach śmieci są segregowane. Zbiórka śmieci z cel odbywa się w dni robocze, oprócz week-endów. Gospodarka odpadami regulowana jest przepisami wewnętrznymi każdej placówki więziennej.</p>

Szczegółowe informacje dotyczące potrzeb kobiet w więzieniach znajdują się w dziale „Kobiety”

E4 Zajęcia

E5.a Liczba i odsetek więźniów, którzy uczestniczyli w zajęciach społeczno-kulturalnych w poprzednim roku:	<i>niedostępne</i>	%:	<i>Data :</i>	<i>Źródło :</i>
E5.a Liczba i odsetek więźniów, którzy uczestniczyli w zajęciach sportowych w poprzednim roku:	<i>niedostępne</i>	%:	<i>Data :</i>	<i>Źródło :</i>
E4.c Czy administracja więzienna organizuje zajęcia dla więźniów ? ☐ W niektórych zakładach karnych	Niewiele zajęć jest proponowanych przez administrację więzienną.			
E4.d Czy dostępne są sale do ćwiczeń fizycznych ? ☐ W niektórych zakładach karnych	E4.e Czy dostępne są miejsca do zajęć kulturowych ? ☐ W niektórych zakładach karnych			

<p>W większości jednostek znajdują się pomieszczenia rekreacyjne do zajęć sportowych, a większość z nich dysponuje boiskami sportowymi.</p> <p>Więźniowie preferują sporty takie jak piłka nożna, koszykówka i sztuki walki (głównie boks). Więźniowie mają również możliwość uczestniczenia w zajęciach z Nordic Walking, biegania (powstają w klubach runningowe) i spływów kajakowych (w więzieniu Czarne). Ten ostatni połączony jest z działalnością ekologiczną, gdyż podczas spływów organizują się także zbiórkę śmieci. Zajęcia gimnastyczne cieszą się również dużym zainteresowaniem, należy jednak podkreślić brak wykwalifikowanych trenerów.</p> <p>Udział skazanego w sporcie wymaga zgody zarówno administracji jak i lekarza .</p> <p>Zgoda zwykle obejmuje możliwość uczestnictwa więźnia w zajęciach sportowych nie więcej niż dwa razy w tygodniu przez dwie godziny (lub dodatkowo w dni wolne od pracy).</p>	<p>Zajęcia kulturowe są żądkie. Spotkania z autorami, kluby czytelnicze lub sesje odsłuchowe audiobooków są czasami organizowane.</p> <p>Zakład karny w Białej Podlaskiej prowadzi zajęcia z : pierwszej pomocy, języków obcych, psychologii międzykulturowej, prawa oraz praw człowieka [^ 1].</p> <p>[^1] Rzecznik Praw Obywatelskich, op. cit., str.160.</p>
--	---

E4.f Czy istnieją biblioteki więzienne ?

We wszystkich zakładach karnych

Więźnienia dostają zazwyczaj kilka tysięcy książek dostarczanych przez biblioteki publiczne. Brakuje jednak książek w językach obcych.

<p>1. Ile czasu więźniowie powinni spędzać poza swoimi celami w ciągu dnia? Czy zależy to od rodzaju zakładu karnego lub reżimu więziennego ? Proszę opisać.</p>	<p>W oddziałach zamkniętych więźniowie spędzają godzinę dziennie na spacerze, a kolejną godzinę w świetlicy więziennej.</p> <p>Więźniowie mają dostęp do świetlicy :</p> <ul style="list-style-type: none"> - trzy razy w tygodniu w Lublinie - dwa razy w tygodniu w Bydgoszczy i Szczecinie - raz w tygodniu w Warszawie-Grochów i Warszawie-Mokotów (świetlice wyposażone są w telewizory i gry planszowe)
<p>2. Czy dostęp do „spacerniaka” może być ograniczony? Jeżeli tak, proszę podać przyczyny.</p>	<p>Dostęp do „spacerniaka” nie może być ograniczony.</p> <p>Istnieje możliwość gry w siatkówkę lub piłkę nożną zamiast dziennych spacerów.</p>
<p>3. Kto organizuje zajęcia? (administracja więzienna, więźniowie, organizacje poza więzienne)</p>	<p>Kilka zakładów proponuje :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Czasami godzinny spacer w ciągu dnia jest jedyną formą aktywności fizycznej. - Czasami więźniowie mają dostęp do sali gimnastycznej, w której mogą spędzić ponad godzinę.

	<p>- Istnieje możliwość gry w siatkówkę lub piłkę nożną zamiast godzinnego spaceru.</p> <p>Możliwości organizowania zajęć przez organizacje poza więzienne są ograniczone mimo iż dozwolone przez prawo.</p>
<p>4. Czy zajęcia fizyczne są często anulowane lub dostęp do nich jest ograniczany ? Jeżeli tak, podaj przyczyny.</p>	<p>Więźniowie mogą być karani dyscyplinarnie karą zakazu uczestnictwa w działaniach kulturalnych.</p> <p>Możliwości uczestnictwa w zajęciach sportowych lub w stowarzyszeniach są niewystarczające w niektórych ośrodkach. Europejski Komitet do Spraw Prewencji Torturom rekomenduje rozwój odpowiednich jednostek oraz centrów [^2].</p> <p>[^2]: Europejski Komitet do Spraw Prewencji Torturom, op. cit., str.34.</p>

Szczegółowe informacje dotyczące działalności religijnej znajdują się w dziale „Religia”

Szczegółowe informacje dotyczące książek w obcym języku znajdują się w dziale „Obcokrajowcy”

Szczegółowe informacje dotyczące przedmiotów przynoszonych przez krewnych (książki, gry planszowe) znajdują się w dziale „Wizyty”

E5. Praca

<p>E5.a Liczba i odsetek pracujących więźniów :</p>	<p>Liczba : 35,847 35,847 / 15,925 płatnych posad i 19,922 niepłatnych posad</p>	<p>%: 53.8%</p>	<p>Data : 2017</p>	<p>Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny</p>
<p>E5. b Zmiany w liczbie pracujących więźniów w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Wzrost</p>	<p>Liczba pracujących więźniów znacznie wzrosła w ostatnich latach. 35,5% więźniów było zatrudnionych w 2015 roku a w marcu 2017 liczba ta wynosiła już 46,2%. Pomiędzy tymi dwiema datami stworzonych zostało 2613 płatnych miejsc pracy i 1000 niepłatnych posad.</p> <p>W więzieniu w Strzelcach Opolskich około 40% więźniów ma płatne stanowiska, a około 20% pracuje bezpłatnie. W areszcie śledczym w Warszawie-Białoleśce 480 z 1120 skazanych więźniów pracuje.</p> <p>Jednak dla osób tymczasowo zatrzymanych istnieje znacznie mniej możliwości pracy. W areszcie śledczym w Białymstoku, spośród 509 osadzonych, 37 więźniów ma płatną pracę [^ 1].</p> <p>Wzrost ten wynika z rządowego programu opartego na trzech filarach : budowy 40 zakładów produkcyjnych w pobliżu więzień, rozwoju</p>			

	<p>nieodpłatnych miejsc pracy dla władz lokalnych i ulg podatkowych dla przedsiębiorstw zatrudniających więźniów [^ 2].</p> <p>[^1] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, op. cit., str. 34.</p> <p>[^2] Helsińska Fundacja Praw Człowieka, op. cit., str. 15.</p>
<p>E5.c Czy więźniowie otrzymują wynagrodzenie za pracę ?</p> <p>☐ W niektórych przypadkach</p>	<p>E5.d Czy więźniowie otrzymujący wypłatę płacą składki na ZUS ?</p> <p>☐ Tak</p>
<p>Więźniowie mogą otrzymywać wypłatę. Mogą także być zatrudnieni za darmo. Jednak tego typu praca jest legalna do 90 godzin miesięcznie z "ważnej przyczyny" na rzecz ograniczonej listy władz lub spółek publicznych.</p>	
<p>E5.e Czy więźniowie otrzymujący wypłatę płacą składki emerytalne ?</p> <p>☐ tak</p>	<p>E5.f Czy więźniowie otrzymujący wypłatę płacą składki na bezrobocie ?</p> <p>☐ tak</p>
<p>E5.g Czy więźniowie mogą być członkami związków zawodowych ?</p> <p>☐ Nie.</p>	<p>E5.h Czy bycie pracownikiem przyczynia się do dostosowania kary ?</p> <p>☐ Nie.</p>
	<p>Postawa więźnia podczas wykonywania kary, w tym pracy, jest jednym z powodów przyznania zwolnienia warunkowego.</p>
<p>E5.i Wynagrodzenie obliczane jest :</p> <p>☐ Zależy od wykonywanej pracy</p>	<p>E5.j Wynagrodzenie otrzymywane przez więźniów jest :</p> <p>☐ Znacząco poniżej minimalnej płacy krajowej</p>
	<p>Minimalna płaca brutto w zakładzie karnym jest taka sama jak na zewnątrz, ale jest bardzo wysoko opodatkowana: od 77,56% do 99,72%. Więzień zarabiający 2000 złotych brutto otrzymuje tylko 5,62 złote na rękę [^Fundacja Helsińska3].</p> <p>[^3] Helsińska Fundacja Praw Człowieka "Report on the Human Rights of Persons Deprived of Liberty", 2017, p.17.</p>

<p>1. Jakie typy pracy są oferowane?</p> <p>Czy praca w więzieniu uznawana jest jako praca? Czy są one płatne?</p>	<p>Więźniowie mają możliwość nieodpłatnej pracy w więzieniu (pomoc w sprzątnięciu, gotowaniu, dystrybucji posiłków) lub w urzędach, administracji lokalnej, lokalnych organizacjach charytatywnych i organizacjach edukacyjnych, jeżeli praca ta odbywa się w ramach pracy obywatelskiej (nie więcej niż 90 godzin miesięcznie).</p> <p>Ten system czasami jest wypaczony. W styczniu</p>
---	--

	2015 roku Newsweek informuje, że więźniowie w więzieniach w Łowiczu i Garbalinie byli rzekomo zatrudnieni przez autostradę A2 jako bezpłatni pracownicy, pod przykrywką produkcji przeznaczonych dla władz lokalnych. employed by A2 Motorway as unpaid workforce
2. Gdzie wykonywana jest praca ? Jak wygląda dzień pracy ? (godziny, przerwy itp.)	Praca może odbywać się w więzieniach lub poza nimi. Dzień pracy nie może przekraczać ośmiu godzin.
3. Czy należy spełnić konkretne warunki aby móc być zatrudnionym? Czy zależy to od poziomu ryzyka przypisanego danemu więźniowi?	Wydanie pozwolenia na pracę może być formą nagrody dla więźniów o wzorowym zachowaniu. Zezwolenie na pracę wydawane jest przez dyrektora zakładu karnego, który sam wybiera więźniów najlepiej nadających się do pracy.

Szczegółowe informacje dotyczące wynagrodzenia więźniów znajdują się w dziale „Zasoby finansowe i ubóstwo”.

E6. Edukacja i szkolenia zawodowe

E6.a Liczba i procent więźniów uczących się w ostatnim roku :	<i>Liczba :</i> 1,521	<i>%:</i> 2.06%	<i>Data :</i> Rok szkolny 2016/2017	<i>Źródło :</i> Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
E6.b Liczba i procent więźniów odbywających szkolenia zawodowe w ostatnim roku :	<i>Liczba :</i> 2,809	<i>%:</i> 3.8%	<i>Data :</i> Rok szkolny 2016 - 2017	<i>Źródło :</i> Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
E6.c Ministerstwo odpowiedzialne za edukację : Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	E6.d Kształcenie akademickie dostępne jest : ☐ We wszystkich zakładach karnych			
<p>Zgodnie z art. 102 kodeksu karnego więźniowie mają możliwość uczęszczania do szkoły. Wszystkie poziomy są dostępne od szkoły podstawowej do szkolnictwa wyższego. Większość więźniów korzystających z tej oferty to osoby niepełnoletnie.</p> <p>Zgodnie z art. 131 kodeksu karnego więźniowie mają możliwość uczęszczania na zajęcia poza więzieniem. Ta możliwość jest w praktyce oferowana tylko niewielkiej grupie więźniów.</p> <p>Czasami administracja więzienna utrudnia lub uniemożliwia dostęp do edukacji. Na przykład więźniom odmawia się dostępu do komputera w ich celach, mimo faktu iż nie mogą oni dzięki nim komunikować się ze światem zewnętrznym. Administracja uzasadnia taką decyzję na podstawie imperatywów bezpieczeństwa [^ 1].</p> <p>[^1] Helsińska Fundacja Praw Człowieka "Report on the Human Rights of Persons Deprived of Liberty",</p>				

	2017, str.20- 21 20-21.
E6.e Czy administracja wprowadziła środki zwalczania analfabetyzmu? ☐ Nie.	E6.f Czy osadzeni mogą uzyskać dyplomy i zdać egzaminy ? ☐ Tak, dyplomy uniwersyteckie
Administracja nie prowadzi programu zwalczania analfabetyzmu. Jednakże wszyscy więźniowie otoczeni są pomocą w celu określenie ich trudności i potrzeb. Po przeprowadzonym wywiadzie taki więzień może być zobowiązany do wzięcia udziału w różnych kursach.	
E6.g Czy szkolenia zawodowe są dostępne ? ☐ Tak	E6.h Czy oferowane są szkolenia na odległość ? ☐ Tak
Więźniowie mogą zapisać się na kursy szkoleniowe, aby zostać na przykład malarzem, kucharzem, elektrykiem, glazurnikiem, dekarzem, ślusarzem, mechanikiem, stolarzem lub ogrodnikiem.	

Uwagi :

Przed wyjściem z więzienia, więźniowie muszą spotkać się z wychowawcą, który przygotowuje zwolnienie danej osoby. Każdy więzień musi uczestniczyć w takim spotkaniu przed wyjściem. Jednakże, programy reintegracji nie są uznawane za dobre i nie mają rzeczywistego wpływu edukacyjnego.

E7. Media

E7.a Czy więźniowie mają dostęp do telewizji ? ☐ Tak, po zakupie	E7.b Czy więźniowie mają dostęp do radia ? ☐ Tak
Zasady dostępu do telewizji różnią się w zależności od zakładu karnego. Czasami więźniowie mogą oglądać telewizję, ale tylko w wyznaczonych godzinach.	Więźniowie mogą słuchać radia.
E7.c Czy więźniowie mają dostęp do prasy ? ☐ Zależy od zakładu karnego	E7.d Czy administracja więzienna zapewnia dostęp do Internetu ? ☐ W większości instytucji
	Więźniowie mają dostęp do określonej liczby stron internetowych, niektóre z nich pozostają zablokowane. Więźniowie mogą korzystać z internetu w celu komunikowania się ze swoimi rodzinami i krewnymi. Ta metoda jest głównie przeznaczona dla obcokrajowców .
E7.e Prasa jest poddawana cenzurze przez administrację więzienną ? ☐ Nie.	

Służba więzienna nie cenzuruje treści prasy. Więźniowie mogą kupować gazety w stołówce lub subskrybować na własną rękę. W niektórych zakładach karnych prasa lokalna rozdawana jest za darmo.

E8. Religia

E8.a Czy więźniom przysługuje prawo do swobodnego praktykowania religii ? ☐ Tak	E8.b Czy istnieją miejsca poświęcone na praktyki kultów ? ☐ We wszystkich instytucjach
	Każde więzienie określa godziny dostępu do kaplicy oraz dni i godziny mszy.
E8.c Czy mediatorzy kultury opłacani są przez administrację penitencjarną ? ☐ Nie.	E8.d Więźniowie są dzieleni na grupy według ich wyznania ? ☐ W niektórych zakładach karnych
Działalność religijna organizowana jest wyłącznie na zasadzie dobrowolności. Tylko najbardziej reprezentowane religie przyjmują wizyty kapelanów. Te wizyty odbywają się z inicjatywy interwenientów, a nie z inicjatywy administracji więziennej.	Służby więzienne starają się wspólnie gromadzić więźniów tej samej religii

1. Które religie są najbardziej obecne w więzieniach ?	Najbardziej reprezentowana religią w areszcie jest katolicyzm.
2. Czy wprowadzono politykę zapobiegania radykalizacji więźniów? Proszę opisać.	Polityka zapobiegania radykalizacji postaw w polskich więzieniach nie jest prowadzona.

E9. Uczestnicy zewnętrzni

E9.a Czy osoby lub organizacje z zewnątrz mogą uczestniczyć w działalności więziennej? ☐ We wszystkich instytucjach	E9. b Zmiany w liczbie osób lub organizacji zewnętrznych w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Brak informacji
E9.c Kto wydaje zezwolenie dla uczestników zewnętrznych na udział w działalności więziennej zapewnia ? ☐ Dyrektor zakładu karnego	E9.d Czy są organizowane zajęcia dla krewnych więźniów ? ☐ Nie.
E9e Czy uczestnicy zewnętrzni mogą swobodnie zdawać relację o zaistniałych sytuacjach w instytucjach karnych, w których byli uczestnikami ? ☐ Tak	

1. Jaki rodzaj pomocy jest głównie udzielany? (pomoc humanitarna, dostęp do pomocy prawnej, dostęp do edukacji, pomoc socjalna, pomoc po	Najczęściej spotykanymi obszarami interwencji są: pomoc po zwolnieniu z więzienia, zajęcia wychowawcze i psychospołeczne oraz wsparcie religijne.
--	---

wyjściu z więzienia itp.)	
2. Czy organizacje wynagradzane są przez państwo lub organy międzynarodowe ? (fundacje, fundusze organizacji międzynarodowych itp.)	Organizacje charytatywne nie otrzymują wynagrodzenia

E10. Środki finansowe i ubóstwo

E10.a Czy administracja więzienna udziela pomocy finansowej najuboższym ? ☐ tak	Zgodnie z art. 114 Kodeksu Karnego więźniowie, którzy nie pracują i nie mają środków finansowych, mogą otrzymywać zasiłek od dyrektora jednostki.
--	---

1. Czy administracja więzienna gwarantuje zaspokojenie podstawowych potrzeb więźniów? (posiłki, dostęp do bieżącej wody, środki higieny) Jeżeli nie, w jaki sposób potrzeby te są zaspokajane?	Administracja więzienna zapewnia posiłki, środki czystości, wodę i książki. Może również zapewnić odzież, jeśli więzień nie posiada własnej.
2. Czy istnieje możliwość dokonywania zakupów ? W jaki sposób jest to zorganizowane ? Jakie produkty są najczęściej kupowane ?	Więźniowie mogą kupować produkty trzy razy w miesiącu od komisarza. Dokonują tego za swoje prywatne pieniądze. Najczęściej kupowanymi produktami są żywność i papierosy.
3. Czy administracja więzienna pozwala na swobodny przepływ środków finansowych w jednostkach ? Jeżeli tak, proszę opisać w jaki sposób jest to zorganizowane. Proszę wskazać czy więźniowie dysponują alternatywnym systemem wymiany gotówki.	Swobodny obieg gotówki jest w więzieniach zakazany.
4. Jeśli obieg pieniędzy jest zabroniony, czy są one umieszczane na koncie bankowym (lub innej formie rachunku)? Kto może wpłacać pieniądze na konto? Jak wygląda procedura?	Zgodnie z art. 113 Kodeksu Karnego więźniowie muszą przekazywać swoje pieniądze w depozyt lub wpłacać na wybrane konto bankowe. Na wniosek więźnia część funduszy może być wpłacana przez osobę z zewnątrz. Więzień może korzystać z tych funduszy by dokonywać zakupów. Reszta salda przekazywana jest więźniowi w momencie zwolnienia z więzienia lub gdy wychodzi na przepustkę.
5. Czy zewnętrzne organizacje pomagają więźniom w potrzebie? W jaki sposób? (ubrania, jedzenie)	Niektóre organizacje, najczęściej religijne, dostarczają ubrania lub jedzenie.

E11. Wyrażanie opinii

E11.a Czy osadzeni mogą składać indywidualne wnioski do administracji więziennej ? ☐ Tak	E11.b Czy więźniowie mają prawo do głosowania ? ☐ Tak
	Prawo do głosowania jest przestrzegane. Kabiny do głosowania są do dyspozycji w zakładach karnych. Osadzenie oświadczają czy chcą czy nie głosować. Tylko osoby uwięzione za poważne przestępstwa mogą zostać pozbawione swoich praw obywatelskich. Wskaźnik udziału wynosił 65,3% w drugiej turze wyborów prezydenckich w 2010 roku.

1. Czy więźniowie mają prawo do zebrań lub zawiązania stowarzyszenia? Proszę podać przykłady.	Więźniowie nie mają prawa do zawiązania stowarzyszeń.
2. Czy więźniowie mogą założyć gazetę lub radio? Jeżeli więźniowie mają prawo do prowadzenia własnego radia czy jego odbiór jest odpowiednio zagwarantowany ?	Administracja więzienna jest jedyną, która może wyrażać się na tematy więzienne w mediach. W areszcie śledczym w Bydgoszczy, Lublinie i Warszawie-Mokotów wewnętrzny system radiowy transmituje muzykę, a nawet program produkowany przez więźniów.

E12. Ruchy protestacyjne

E12.a Czy w ubiegłym roku zostały odnotowane protesty ? ☐ Nie.	E12. b Liczba protestów w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Brak informacji
---	--

F. Zdrowie

F1 Organizację opieki zdrowotnej

<p>F1.a Ministerstwo odpowiedzialne za system zdrowotny w więzieniach :</p> <p>Ministerstwo Sprawiedliwości</p>	<p>F1.b Wysokość budżetu przyznanego na opiekę zdrowotną w więzieniach :</p> <p>W budżecie administracji więziennej środki przyznawane na system opieki zdrowotnej nie są wyszczególnione.</p>
<p>F1.c Czy w każdym zakładzie karnym znajduje się pielęgniarka lub jednostka opieki?</p> <p>☐ tak</p> <p>W każdym więzieniu znajduje się oddział szpitalny oraz dentysta. Obecność personelu medycznego nie zawsze jest zagwarantowana w nocy. W razie potrzeby powiadamiane są pogotowie ratunkowe. Według Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom liczba pełnoetatowych pielęgniarek i personelu opiekuńczego jest niewystarczająca [^ 1].</p> <p>[^1] : Wuropejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom , “Report to the Polish Government on the visit to Poland from 11 to 22 May 2017”, 2018, str.35-36.</p>	

<p>1. Jaka jest stopień opieki świadczonej w różnych placówkach? (opieka ogólna, opieka specjalistyczna, hospitalizacja) Czy istnieją jakieś różnice w opiece medycznej w zależności od zakładu karnego ? Jeżeli tak, proszę opisać.</p>	<p>Opieka medyczna udzielana jest na każdym poziomie. Istnieje 13 szpitali dla osadzonych oraz 37 oddziałów specjalistycznych. Krajowy współczynnik to 13 łóżek na 1000 więźniów (dwukrotność więcej niż dla reszty populacji).</p>
<p>2. Czy personel medyczny wymaga czasami pomocy innych lub zastąpienia przez inne osoby? (np. więźniowie, służba więzienna)</p>	<p>Nie odnotowano przypadków, w których personel medyczny byłby zastępowany lub wspierany przez więźniów lub personel więzienny. Gdy personel medyczny nie jest dostępny, funkcjonariusze wzywają służby ratownicze.</p>
<p>3. Czy personel medyczny składa się z lekarzy różnych specjalizacji ? (np. lekarze ogólni, specjaliści, pielęgniarki) Czy personel medyczny jest w stanie zaspokoić potrzeby więźniów?</p>	<p>Specjaliści opieki zdrowotnej są zazwyczaj niewykwalifikowani w zakresie otrzymywanych obowiązków. Więźniowie skarżą się na powierzchowność badań oraz jakość zalecanego leczenia.</p> <p>Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom ma jednak pozytywne zdanie o jednostce terapeutycznej w Strzelcach Opolskich. Może ona przyjąć 64 pacjentów. W skład opieki lekarskiej wchodzi dwaj psychologowie, terapeuta oraz padagog. Więźniowie mogą korzystać z szerokiej gamy badań oraz proponowanych terapii [^2].</p> <p>[^2] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania</p>

	Torturom, op. cit., str. 35-36.
--	---------------------------------

F2. Dostęp do opieki zdrowotnej

<p>F2.a Czy badanie lekarskie są przeprowadzane podczas przyjęcia do więzienia?</p> <p>☐ Tak</p>	<p>F2.b Czy podczas wejście do więzienia zostaje założona kartoteka więźnia ?</p> <p>☐ Tak</p>
<p>Pierwsza wizyta to głównie wywiad lekarski i badanie ogólne. Rozmowa z lekarzem oraz badania muszą się odbyć w ciągu trzech dni od przybycia więźniów. W ciągu 14 dni więzień musi mieć dostęp do opieki stomatologicznej i badania radiologicznego, które muszą być wykonywane co dwa lata [^ 1].</p> <p>Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom zanotował jednak powierzchowność tychże badań lekarskich. Są one zwykle ograniczone do kilku ogólnych pytań bez pełnego badania lekarskiego.</p> <p>Limit trzech dni często nie jest przestrzegany. Więźniowie często muszą czekać od kilku dni do kilku tygodni zanim zostaną poddani badaniom lekarskim. Według nieletnich przesłuchanych przez Komisję, badania lekarskie przy wejściu dla nieletnich są również pobieżne i opóźnione [^ 2].</p> <p>[^1] : Helsińska Fundacja Praw Człowieka, “Improving Prison Conditions by Strengthening the Monitoring of HIV, HCV, TB and Harm Reduction”, 2015, str.38.</p> <p>[^2] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, op. cit., str. 37-44.</p>	
<p>F2.c Czy opieka zdrowotna jest płatna ?</p> <p>☐ Nie.</p>	<p>F2.d Dostęp do gabinetu szpitala poprzedzony jest zgodą :</p> <p>☐ Ustną i pisemną</p>
<p>F2.e Czy tajemnica medyczna jest przestrzegana ?</p> <p>☐ W większości przypadków; wyjątek stanowią więźniowie szczególnie niebezpieczni.</p>	
<p>Tajemnica lekarska jest gwarantowana dla większości więźniów. Niestety wciąż rejestrowane są przypadki jej łamania. W większości przypadków, badania lekarskie odbywają się bez obecności kuratora, chyba że lekarz tego zażąda. Kurator obecny jest w przypadkach więźniów szczególnie niebezpiecznych.</p> <p>[^3] Rzecznik Praw Obywatelskich, “MNP Annual Report 2016”, 2017, str.39-163.</p>	

<p>1. Czy podczas pobytu w więzieniu zagwarantowany jest nadzór lekarski więźniów? Czy służby są odpowiednio wyposażone w razie nagłych przypadków medycznych ?</p>	<p>Rocznie ubezpieczenie zdrowotne gwarantuje każdemu więźniowi 20 wizyt lekarskich, w tym trzech wizyt u dentysty.</p> <p>W nagłych przypadkach, jeżeli więźnia nie można przenieść do szpitala więziennego, pogotowie ratunkowe przewozi go do ośrodka zdrowia poza więzieniem. Emergency services can treat inmates.</p>
<p>2. Proszę opisać dostęp do służby zdrowia. (np. dostęp do lekarstw, ilość pielęgniarek)</p>	<p>Leki są bezpłatne, podawane przez upoważnionego do tego członka administracji więziennej.</p> <p>W 2015 r. Helsińska Fundacja Praw Człowieka po raz kolejny wskazała na brak specjalistycznego leczenia. Więzień będący nosicielem wirusa HIV ujawnił iż nie dostawał potrzebnych mu leków przeciwretrowirusowych.</p>
<p>3. W jakich przypadkach więzień może trafić do szpitala ?</p>	<p>Zgodnie z prawem więzień może być przewieziony do szpitala na własny koszt, jeżeli lekarze ze szpitala więziennego nie są w stanie udzielić adekwatnej opieki lekarskiej. Są to jednak bardzo rzadko spotykane przypadki.</p>
<p>4. Czy w ciągu ostatniego roku zgłaszano niewystarczającą opiekę medyczną lub jej brak ?</p>	<p>Średni czas oczekiwania na wizytę u specjalisty wynosił 90 dni, a do lekarza ogólnego - 14 dni.</p> <p>Więźniowie zauważają, że ich problemy zdrowotne są zwykle leczone podstawowymi lekami. Zanotowano przypadki chorych na żółtaczkę typu C z powodu nieleczzonego zapalenia wątroby.</p> <p>W 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich uznał, że jednym z głównych problemów więziennego systemu opieki zdrowotnej jest brak lekarzy. Brak personelu medycznego i specjalistów jest szczególnie odczuwalny w aresztach śledczych i w izolatkach. Problem ten wzrasta w czasie wakacji personelu medycznego, szczególnie latem.</p> <p>Więźniowie czasami nie mają dostępu do opieki lekarskiej, ponieważ leczenie nie jest dostępne w szpitalu więziennym lub jest zbyt kosztowne Według Helsińskiej Fundacji (Helsinki Foundation), jeden z więźniów prawie oślepił na jedno oko, ponieważ administracja więzienna zaniedbała jego leczenia. Inny więzień chorujący na schizofrenię nie otrzymał odpowiedniego leczenia, ponieważ administracja twierdziła, że symulował chorobę.</p> <p>W przypadku konsultacji z lekarzem specjalistą lub w przypadku kosztownego leczenia potrzebna jest zgoda administracji więziennej. Jest ona jednak bardzo trudna do uzyskania.</p>

<p>1. Jakie choroby występują w więzieniach najczęściej ?</p>	<p>Najczęściej spotykanymi chorobami są żółtaczką typu C, gruźlica oraz HIV/AIDS</p> <p>4000 więźniów rocznie przyjmowanych jest do oddziałów szpitalnych z podejrzeniem HIV/AIDS. Średnio 4% wyników jest pozytywnych. Niemniej jednak istnieje duże prawdopodobieństwo, że wielu więźniów ukrywa pozytywny wynik. Co roku wykrywanych jest pomiędzy 30 a 50 nowych przypadków.</p> <p>Corocznie przeprowadza się od 8,500 do 9,000 testów na żółtaczkę typu C. Średnio 900 przypadków jest pozytywnych.</p> <p>Co roku rejestrowanych jest 400 przypadków gruźlicy. Podczas pierwszej wizyty lekarskiej, którą odbywają skazani przy wejściu do więzienia, przeprowadzane są testy na gruźlicę [^1].</p> <p>[^1]: Europejski Komitet do Spraw Prewencji Torturom, op. cit., 2018.</p>
<p>2. Czy przewidziane są środki nadzwyczajne w przypadku epidemii lub choroby zakaźnej ? (np. szczepionki, dostęp do prezerwatyw, dostęp do strzykawek, odkażanie)</p>	<p>Środki zapobiegawcze w przypadku epidemii lub chorób zakaźnych wdrażane są na zalecenie lekarza.</p> <p>W niektórych więzieniach brak umywalek w łazienkach jest czynnikiem sprzyjającym przenoszeniu chorób zakaźnych pomiędzy więźniami [^ 2].</p> <p>W lipcu 2013 r. w więzieniu Barczewo wybuchła epidemia salmonellozy. Administracja więzienna była bardzo dobrze przygotowana. Zapewnione odizolowane miejsca dla wszystkich osób. Pościel była częściej zmieniana a miejsca wspólne regularnie sprzątane [^ 3].</p> <p>Władze nie wydają się być zainteresowane prewencją HIV / AIDS, na przykład poprzez zwiększenie liczby prezerwatyw dostępnych dla więźniów. Więźniowie nie mają wystarczającej wiedzy na temat choroby i przyczyn jej infekcji. Więzień zakażony wirusem HIV zeznał w 2015 r., że nie dostał odpowiednich leków po przybyciu do więzienia, jego żona musiała mu je przywieźć [^ 4].</p> <p>Więźniowie z HIV / AIDS mogą zostawać sami w celi. Wszyscy pracownicy przechodzą szkolenie w zakresie podstawowych informacji na temat HIV / AIDS, jego przyczyn, zapobiegania oraz leczenia. Badania przesiewowe i leczenie chorób przenoszonych drogą płciową są obowiązkowe.</p> <p>[^2] Rzecznik Praw Obywatelskich, op. cit., 2017, str. 31 – 32.</p>

	<p>[^1] European Prison Observatory, "Prison conditions in Poland" 2013, str. 19</p> <p>[^4] Helsińska Fundacja Praw Człowieka "Report on the Human Rights of Persons Deprived of Liberty", 2017, str.20.</p>
--	---

F4 Opieka psychiatryczna

F4.a Jaki jest procent więźniów z problemami psychicznymi ?	niedostępne	Data :	Źródło :
---	-------------	--------	----------

<p>1. Proszę opisać jakość opieki psychiatrycznej w zakładach karnych.</p>	<p>Opieka psychiatryczna w więzieniach jest pod nadzorem Ministerstwa Sprawiedliwości. Jakość opieki uważana jest za niewystarczającą.</p> <p>Komisja zauważa, że nie ma proponowanych działań, szczególnie w więzieniu Warszawa-Mokotów.</p> <p>Pomoc psychologiczna więźniów jest utrudniona przez brak psychologów. Według Rzecznika Praw Obywatelskich więźniowie powinni mieć dostęp do pełnoetatowego psychologa. Na 200 więźniów powinien przypadać jeden lekarz. z Niektórzy psychologowie opiekują się 276,5 więźniami. Ograniczone budżet i długoterminowe zwolnienia lekarskie pogorszą jednak istniejącą sytuację [^1].</p> <p>[^1] Rzecznik Praw Obywatelskich, op. cit., 2017, str. 30 - 48 30-48.</p>
<p>2. Czy osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne są przetrzymywane w odpowiednich instytucjach? (np.specjalna jednostka w więzieniu lub szpitalu psychiatrycznym) Jeśli tak, to czy są oni oddzieleni od innych pacjentów? Jak jest Ministerstwo odpowiedzialne jest za te instytucje?</p>	<p>Kilka tysięcy więźniów cierpiących na zaburzenia psychiczne umieszcza się w wyspecjalizowanych instytucjach pod nadzorem Ministerstwa Sprawiedliwości.</p> <p>Zdarzą się jednak, że niektóre osoby z zaburzeniami psychicznymi umieszczane są w nieodpowiednich dla nich jednostkach.</p>
<p>3. Czy opiekunowie i personel medyczny (np. pielęgniarki, specjaliści) są przeszkoleni w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi?</p>	<p>Opiekunowie i personel medyczny pracujący w wyspecjalizowanych jednostkach są odpowiednio przeszkoleni w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Rzecznik Praw Obywatelskich opowiada się za lepszym szkoleniem dla tych profesjonalistów. Więźniowie z zaburzeniami psychicznymi mogą czasami być pod opieką specjalistów spoza psychiatrii.</p> <p>W więzieniu Warszawa-Mokotów więźniowie są unieruchamiani pasami bezpieczeństwa przez</p>

	<p>średnio 12 godzin. Komisja zleca jednak nie dłuższy czas niż sześciu godzin.</p>
<p>4. Czy więźniowie uzależnieni (np. alkohol, tytoń, narkotyki, leki psychotropowe) korzystają ze specjalnej opieki? Czy są oni odpowiednio leczeni?</p>	<p>Więźniowie z uzależnieniami korzystają z siedmiu różnych programów specjalistycznych. Najczęściej stosowanym środkiem jest Methadone. Programy te wymagają codziennych wizyt w ambulatorium, a więźniowie często nie są w stanie pracować. Prowadzone są także kampanie uświadamiające w celu zwalczania uzależnień od narkotyków i ograniczenia skutków palenia tytoniu.</p> <p>Istnieje 31 jednostek dla alkoholików i 15 dla osób uzależnionych od narkotyków. Więźniowie są pod opieką medyczną przez okres od trzech do sześciu miesięcy. Uczestniczą oni w spotkaniach, w których uczą się walczyć z mechanizmami uzależnień i rozwijać swoją motywację do zachowania abstynencji.</p> <p>Programy metadonowe dostępne są we wszystkich zakładach karnych odwiedzonych przez Komisję w 2017 r. Zanotowano jednak, że zmniejszanie szkód przez np. programy wymiany igieł lub dostęp do środków zapobiegawczych (np. dostęp do prezerwatyw) wciąż nie zostały wprowadzone, pomimo cześniejszych zaleceń [^2].</p> <p>[^2] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, op. cit., 2018, str. 38.</p>

G. Bezpieczeństwo

G1 Środki bezpieczeństwa

G1.a Bezpieczeństwo zagwarantowane jest przez : ☐ Funkcjonariuszy służby więziennej	G1.b Czy obiekty penitencjarne mają cele lub oddziały o wysokim poziomie bezpieczeństwa? (kamery monitoringowe, ciągła izolacja, ograniczony reżim odwiedzin) ☐ tak
	<p>Więźniowie sklasyfikowani jako "N" są uważani za szczególnie niebezpiecznych. Mogą być oni umieszczane w jednostkach o wzmocnionym rygorze. W marcu 2017 r. 114 zatrzymanych zostało sklasyfikowanych jako "N" [¹].</p> <p>Więźniowie tej kategorii mogą być monitorowani wewnątrz celi 24 godziny na dobę. Cele mogą być przeszukiwane nawet pod nieobecność skazanego. Rewizji osobistej dokonuje się gdy skazany opuszcza i wraca do celi. Przeprowadzane są przez osoby tej samej płci co więźniów. Skazani kategorii „N” nie mają prawa do noszenia innych niż więzienne ubrania.</p> <p>Komisja przeprowadzająca wizyty zanotowała zablokowane okna w celach zastrzonym rygorze w więzieniach w Bydgoszczy i Lublinie.</p> <p>Więźniowie ci nie mają prawa uczestnictwa w żadnych zajęciach (kulturowych, sportowych, edukacyjnych). Nie mają także dostępu do książek ani prasy. Nie mogą brać udziału w spotkaniach religijnych ani pracować, chyba że może on brać w nich udział na oddziale na którym się znajduje, bez opuszczania go.</p> <p>Więźniowie mają prawo do zajęć sportowych godzinę dziennie. Mogą korzystać ze świetlicy więziennej (wyposażonej w stół do tenisa, odtwarzacze DVD, rowery do mieszkań) w ograniczonym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 razy w tygodniu w więzieniu w Lublinie • 2 razy w tygodniu w więzieniu w Warszawa-Mokotów • Brak dostępu w więzieniu w Bydgoszczy <p>Mają prawo do jednego prysznicza tygodniowo. Niektórzy więźniowie o statusie „N” zakładane są kajdanki za każdym razem gdy opuszczają cele.</p> <p>[¹] Helsińska Fundacja Praw Człowieka "Report on the Human Rights of Persons Deprived of Liberty", 2017, str. 15.</p>
G1.c Strażnicy posiadają przy sobie : ☐ Broń nieśmiercionośną (tazery, gaz łzawiący itp.)	G1.d Rewizje osobiste przeprowadzane są : ☐ Na leżąco ☐ Naga rewizja osobista

Użycie nieśmiercionośnej broni jest szczególnie ograniczone. Są one dozwolone w wartowni, przy wejściu i na obszarach obiektu poświęconych bezpieczeństwu zakładu.	Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. zakazuje wykonywania nagich rewizji osobistych.
G1.e Krewni odwiedzający przeszukiwani są w następujący sposób : ☐ Na leżąco ☐ Inny : wykrywacz metali	G1.f Osoby wchodzące do więzienia (np. prawnicy, lekarze, odwiedzający, wolontariusze) są przeszukiwani w następujący sposób: ☐ Inny : wykrywacz metali
	Niektórzy odwiedzający poddawani są kontroli wykrywaczem metali. Ich przedmioty osobiste także.
G1.g rewizje osobiste więźniów są rejestrowane : ☐ Nie.	G1.h Czy rewizje osobiste przeprowadzane są przez lekarza? ☐ Nie.
	Strażnicy więzienni są upoważnieni do przeprowadzania rewizji osobistych.
G1.i Czy personel przeprowadzający rewizje osobiste jest wyraźnie rozpoznawalny? ☐ Tak	
We wszystkich przypadkach funkcjonariusze więzienni muszą nosić w widocznej formie odznakę wskazującą ich tożsamość.	

1. Czy personel stosuje środki typu kajdanki, kajdany w stosunku do więźniów w celu przemieszczania się po więzieniu? Kogo to dotyczy? Czy kajdanki, kajdany są systematycznie używane podczas transferu więźniów? (np. do szpitala, do sądu)	Zgodnie z ustawą o środkach przymusu kajdanki i kajdany mogą być używane do przemieszczania się w więzieniu; na przykład aby zapewnić porządek i bezpieczeństwo. Kajdany mogą być użyte w przypadku agresywnych więźniów (art. 15) 15).
3. Czy więźniowie są systematycznie przeszukiwani podczas gdy przemieszczają się po więzieniu? Czy są jakieś konkretne momenty, w których są oni przeszukiwani?	Więźniowie poddawani są pobieżnemu przeszukaniu przed opuszczeniem celi i przed powrotem do niej oraz przed opuszczeniem miejsca pracy i przed powrotem z niego (§ 70 rozporządzenia w sprawie metod ochrony jednostek penitencjarnych) Więźniowie o statusie "N" są poddawani rewizji osobistej przed opuszczeniem celi oraz po powrocie do niej (art. 88b – 1 Kodeksu Karnego) 88b-1 Penal Executive Code).
4. Czy przeszukiwania cel czasem wiąże się z nadużyciami lub powoduje uszkodzenia?	Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał znaczną liczbę skarg dotyczących tej kwestii. Więźniowie skarżą się, że po przeszukaniu cel pozostaje bałagan: rzeczy są pomieszane, jedzenie i przedmioty osobiste porzucane po podłodze.

G2 Wypadki

G2.a Czy w ostatnim roku miały miejsce jakieś uciezki? ☐ Tak, 246 uciezki w 2017	G2.b Czy w ostatnim roku miały miejsce jakieś bunty? ☐ Nie.
W 2017 r. w 246 uciezkach uczestniczyło 255 więźniów. Wszystkie uciezki miały miejsce w miejscach pracy poza więzieniem.	
G2.c Czy w ostatnim roku miały miejsce jakieś pożary? ☐ Tak, zarejestrowano dwa pożary	G2.d Czy siły specjalne interweniują, gdy pożar zagraża przywróceniu porządku? ☐ Tak, wzywana jest straż pożarna

H. Dyscyplina

H1 Dyscyplina więzienna

H1.a Czy badane są przestępstwa dyscyplinarne? ☐ Tak	H1.b Czy nałożenie sankcji dyscyplinarnych podlega debacie? ☐ Tak
	Nałożenie sankcji dyscyplinarnych powinno podlegać wcześniejszej debacie. W rzeczywistości jednak, więźniowie nie zawsze są wcześniej przesłuchiwani przed nałożeniem na nich kary. Nie zawsze także otrzymują raport o karze dyscyplinarnej [^1]. [^1] : Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom , " Report to the Polish Government on the visit to Poland from 11 to 22 May 2017 ", 2018, str.40.
H1.c Czy więźniowie mają prawo bycia reprezentowanym przez obrońcę? ☐ Nie.	H1.d Czy więźniowie mogą się odwoływać od nałożonej na nich kary ? ☐ Tak
	Zatrzymany może wnieść odwołanie do sądu więziennego w celu zakwestionowania sankcji, ale te środki zaradcze są zwykle nieskuteczne.
H1.e Czy Kkry dyscyplinarne mogą być kolektywne? ☐ Nie.	

H2 Izolatka

H2.a W jakim wypadku więzień może być skierowany do izolatki? ☐ Jako kara	H2.b Czy nieletni mogą być zamykani w izolatce? ☐ Tak
Zamykanie w izolatce wciąż jest często stosowaną metodą. Zastosowano je 23 razy, od stycznia do maja 2017 r., w areszcie śledczym w Warszawie-Białołęce (odizolowanie trwające do 14 dni). A 22 razy, od stycznia do maja 2017 r., w areszcie śledczym w Warszawie-Służewiec (odizolowanie trwające do 28 dni) [^1]. [^1] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, <i>ibid</i> , str. 40.	
H2.c Czy radykalizowani więźniowie są izolowani? ☐ Nie.	H2.d Decyzja o umieszczeniu w izolatce podejmowana jest przez : ☐ Dyrektor zakładu karnego
	Wdrożenie odosobnienia musi być również zatwierdzone przez lekarza. Komisja zauważa jednak,

	<p>że ma to negatywny wpływ na relację lekarz-pacjent i jest nieetyczny [²].</p> <p>[²] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, <i>ibid</i>, str. 41.</p>
<p>H2.e Czy decyzja o umieszczeniu więźnia w izolatce poprzedzana jest wcześniejszą debatą?</p> <p>☐ Tak</p>	<p>H2.f Czy czas przebywania w izolatce jest ograniczony?</p> <p>☐ Tak 28 dni</p> <p>Czy jest możliwe przedłużenie?</p> <p>☐ Nie.</p>
	<p>Prawnie akceptowany czas 28 dni wydają się być jednak stanowczo za długi.</p>
<p>H2.g Czy długość czasu przebywania w izolatce jest respektowany?</p> <p>☐ Tak</p>	<p>H2.h Czy więźniowie mogą prosić o ponowne przeanalizowanie ich sytuacji?</p> <p>☐ Tak</p>
<p>H2.i Jak często mogą używać telefonu?</p> <p>☐ Więźniowie przebywający w izolatkach nie mają dostępu do telefonów.</p>	

<p>1. Czy cele odosobnienia znajdują się w specjalnych oddziałach lub budynku? Proszę opisać te miejsca.</p>	<p>Cele izolacyjne są wyposażone w podstawowe przedmioty (łóżko, stół, krzesło). Okna są zabezpieczone dodatkową kratą. Bardzo często toalety znajdują się wewnątrz celi. Zwykle są one w gorszych warunkach niż te w celach.</p>
<p>2. Ile godzin dziennie więzień może spędzić w izolatce?</p>	<p>Więźniowie spędzają 23 godziny dziennie w celi. Jedna godzina przeznaczona jest na ćwiczenia fizyczne na podórku więziennym.</p>
<p>3. Jeśli więzień regularnie bierze udział w zajęciach, czy może nadal uczestniczyć w nich podczas odosobnienia?</p>	<p>Zgodnie z artykułem 143-3 Kodeksu Karnego więźniowie w odosobnieniu nie mogą uczestniczyć w żadnych zajęciach kulturalnych czy edukacyjnych.</p>
<p>4. Czy więźniowie mają prawo do odwiedzin? Czy częstość i długość ich trwania są inne?</p>	<p>Zgodnie z artykułem 143-3 Kodeksu Karnego więźniowie w odosobnieniu nie mają prawa do wizyt.</p>

I Kontakt ze światem zewnętrznym

I1 Wizyty

<p>I1.a Czy więźniowie mają prawo do wizyt? ☐ Tak, z wyjątkiem tych znajdujących się w izolatkach.</p>	<p>I1.b Jak długo należy czekać na otrzymanie zgody na wizytę? ☐ Brak informacji</p>
<p>Więźniowie oczekujący na proces mają bardzo ograniczony dostęp do odwiedzin. Wizyty muszą być dozwolone przez sędziego i odbywają się w szklanej kabinie.</p> <p>Odwiedziny są ograniczone do dwóch razy w ciągu godziny na miesiąc dla więźniów o statusie "N" (klasyfikowanych jako osoby wysokiego ryzyka). Komisja zaleca jednak godzinne wizyty raz w tygodniu dla wszystkich osadzonych.</p> <p>Niektórzy więźniowie byli zmartwieni faktem iż nie mogą odwiedzać krewnych/krewnego, który odbywa wyrok w inej części tego samego obiektu.</p> <p>[^1] : Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom , "Report to the Polish Government on the visit from 11 to 22 May 2017", 2018, str.40.</p>	<p>Nie odnotowano skarg dotyczących czasu oczekiwania na zgodę na wizytę. Jednakże, nie istnieje system pozwalający na rezerwację godziny odwiedzin, dlatego też wizytujący muszą czekać w długich kolejkach aby móc zobaczyć ukochanych.</p>
<p>I1.c Osoby mające prawo do wizytowania : ☐ Członkowie rodziny i przyjaciele</p>	<p>I1.d Czy dozwolona jest obecność dzieci podczas wizyt ? ☐ Tak, muszą zostać spełnione specjalne wymagania</p>
<p>Osoby inne niż członkowie rodziny wymagają zgody ze strony dyrektora zakładu penitencjarnego.</p>	
<p>I1.e Czy dozwolone są wizyty małżeńskie ? ☐ Tak</p>	<p>I1.f Czy skazany musi dostarczyć jakichkolwiek dowodów w celu uzyskania zgody na wizytę małżeńską? ☐ Brak informacji</p>
	<p>Nie ma konkretnych wskazań co do wymagań koniecznych do zapewnienia wizyty małżeńskiej. Uzależnione to jest jedynie opinią dyrektora jednostki.</p>
<p>I1.g Czy w pokojach gościnnych znajdują się przegrody? ☐ Tak</p>	
<p>1. Opisz procedury wizyty (tj. indywidualny pokój odwiedzający, pomieszczenie do odwiedzin zbiorowych, możliwość dzielenia się posiłkiem itp.). Wskaż liczbę osób, które mogą odwiedzić więźnia w tym samym czasie.</p>	<p>Dyrektor więzienia wydaje pozwolenia na wizyty. W przypadku więźniów czekających na rozprawę, sąd lub prokurator musi je zatwierdzić. Czasami odmawia się udzielenia dodatkowych wizyt.</p> <p>Skazani kategori „N” mogą jedynie rozmawiać z bliskimi przez telefon. A rozmowy są nadzorowane przez strażników.</p> <p>Dłuższe całkowicie prywatne rozmowy bez nadzoru są</p>

	<p>możliwe jako nagroda za dobre zachowanie, lecz nie wszystkie zakłady więzienne posiadają niezbędne do tego pomieszczenia.</p> <p>W zakładach otwartych, wizyty nie są nadzorowane.</p> <p>W więzieniu w Białej-Podlasce obcokrajowcy nie mają możliwości prywatnej wizyty. Są oni monitorowani, na korytarzu stoi straż a ściany są cieńkie. Uzyskanie pozwolenia na wizytę jest bardzo trudne, ponieważ kierownik więzienia nie ma ustawowego upoważnienia do wykonywania praw cudzoziemca.</p> <p>[^2] European Prison Observatory, "Prison conditions in Poland" 2013, str. 23.</p>
<p>2. Wskaż długość wizyt i ich częstotliwość dla więźniów nie skazanych oraz skazanych, lub jakąkolwiek różnicę w zależności od rodzaju zakładu karnego.</p>	<p>Wizyty trwają jedną godzinę.</p> <p>Częstotliwość w zależności o typu więzienia :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minimum bezpieczeństwa : brak limitu wizyt - Ośrodek o średnim rygorze : trzy wizyty na miesiąc Dyrektor może je zawiesić lub anulować. - Ośrodek o zaostrzonym rygorze : dwie wizyty na miesiąc Dyrektor może je zawiesić lub anulować. <p>Więźniowie, którzy mają dzieci w wieku poniżej 21 lat mają prawo do dodatkowych wizyt.</p>
<p>3. Co można ze sobą przynieść? (np. ubrania, jedzenie, książki)</p>	<p>Osoby odwiedzające mogą przynosić paczki z jedzeniem ważące nie więcej niż 5kg.</p>
<p>4. Czy w wyborze zakładu karnego dla danego więźnia brany jest pod uwagę fakt, że krewni będą mogli go odwiedzić?</p>	<p>Nie istnieje żaden przepis prawny regulujący tę kwestię. W praktyce administracja więzienna zapewnia, że więźniowie są przydzielani do placówki znajdującej się w pobliżu miejsca zamieszkania, szczególnie dla osób z dziećmi.</p>

Szczegółowe informacje dotyczące wizyt znajdują się w dziale „Bezpieczeństwo”

2 Korespondencja i rozmowy telefoniczne

<p>2.a Czy korespondencja jest dozwolona ? ☐ tak</p>	<p>2.b Czy korespondencja więźniów jest cenzurowana? ☐ tak</p>
<p>Jeśli więźnia nie stać na koszty korespondencji, administracja więzienna może zapewnić wystarczającą ilość znaczków w celu wysłania listów (ust. 18, rozdział 5 regulaminu Ministerstwa Sprawiedliwości).</p>	<p>Cenzura dotyczy głównie korespondencji wysyłanej z zamkniętych oddziałów. Czasami stosowana jest ona także w pół-otwartych jednostkach. Nigdy nie jest ona cenzurowana w otwartych zakładach karnych.</p>
<p>2.c Zgodnie z przepisami wewnętrznymi korespondencję można otrzymać w zapieczętowanej kopercie: ☐ Tak</p>	<p>2.d Czy przyjmowanie paczek jest dozwolone? ☐ Tak, ale z kilkoma restrykcjami</p>

<p>Korespondencja wysyłana do prawników lub do Rzecznika Praw Obywatelskich nie może być poddawana cenzurze.</p>	<p>Polski Rzecznik Praw Obywatelskich odnotował nieprawidłowości w dystrybucji paczek w 2016 r. Więźniowie mogą otrzymywać paczkiżywnościowe raz w miesiącu. Nie mogą przechowywać w swojej celi więcej niż 6 kg i 8 litrów produktów spożywczych (paragraf 13, rozdział 4 regulaminu Ministerstwa Sprawiedliwości).</p> <p>Mogą również otrzymać, za zgodą dyrektora, paczki zawierające niezbędne ubrania, pościel, obuwie, a także inne przedmioty do użytku osobistego i produkty higieniczne.</p>
<p>[2.e Czy dozwolone są rozmowy telefoniczne?</p> <p>☐ tak</p>	<p>[2.f Czy cena rozmowy telefonicznej jest zgodna z cenami rynkowymi?</p> <p>☐ tak</p>
<p>Więźniowie przebywający w areszcie śledczym muszą poprosić sędziego lub prokuratora o upoważnienie do wykonywania połączeń telefonicznych. Ograniczenia mogą w niektórych przypadkach trwać kilka miesięcy. Po uzyskaniu zgody, więźniowie tymczasowo aresztowani otrzymują jedno 5-minutowe połączenie dziennie [^ 1].</p> <p>[^1] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, op. cit., str. 39.</p>	<p>Ceny różnią się w zależności od firmy, która zapewnia połączenia telefoniczne z więzieniem. Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje znaczną liczbę skarg związanych z wysokimi kosztami połączeń telefonicznych w niektórych obiektach. Występuje również problem z uzyskaniem połączenia kosztem osoby odbierającej telefon.</p>
<p>[2.g Czy rozmowy telefoniczne mogą być podsłuchiwane?</p> <p>☐ Tak</p>	<p>[2.h Czy więźniowie mają prawo do telefonów komórkowych?</p> <p>☐ Nie.</p>
<p>[2.i Czy więźniowie i ich bliscy mają dostęp do rozmów wideo?</p> <p>☐ Tak</p>	<p>[2.j Czy więźniowie mogą wysyłać e-maile?</p> <p>☐ Tak</p>
<p>Więźniowie mogą komunikować się za pośrednictwem Internetu i wideokonferencji ze swoimi rodzinami i przyjaciółmi. Jest to szczególnie przydatne w przypadku obcokrajowców.</p>	<p>E-mailing jest możliwy podczas korzystania z Internetu. Przepis ten jest głównie wykorzystywany przez obcokrajowców do komunikowania się ze swoimi krewnymi i przyjaciółmi.</p>

<p>1. Wskaż długość i częstotliwość połączeń telefonicznych dla różnych kategorii więźniów lub różnych zakładów więziennych.</p>	<p>Ograniczenia mogą się różnić w zależności od więzienia. Niektóre więzienia umożliwiają jedynie pięciominutowe połączenia. Skazani więźniowie mogą korzystać, na własny koszt, z telefonów pre-paid w dniach i godzinach określonych w przepisach wewnętrznych.</p> <p>Nie przewidziano limitu czasowego na połączenia w zależności od wyroku danej osoby.</p>
<p>2. Gdzie znajdują się telefony? (np. kabiny telefoniczne, cele) Proszę opisać warunki dostępu.</p>	<p>Telefony znajdują się na korytarzach.</p>
<p>3. Czy prawo do rozmowy telefonicznej może być wycofane? Jeżeli tak, to w jakich okolicznościach.</p>	<p>Tak, prawo do rozmowy telefonicznej może być wycofane jako kara dyscyplinarna.</p>

Informacje dotyczące poufnej wymiany z prawnikami można znaleźć w części "Dostęp do praw".

Informacje dotyczące połączeń telefonicznych za granicą można znaleźć w rozdziale "Cudzoziemcy".

13 Zmiana wyroku

13.a Czy wprowadzono system korekty kary? ☐ Tak				
13.b Liczba osób, które wykonują kary pozbawienia wolności:	61,720 wyroków skazujących na roboty publiczne 98,776 grzywnien	%: 55.4%	Data : 2016	Źródło : Statystyki Służby Więziennej - Główny Urząd Statystyczny
13.c Czy zdanie można skorygować, gdy tylko zostanie ogłoszone (ab initio)? ☐ Tak		13.d Czy podczas wykonywania wyroku można wprowadzać korekty kary? ☐ Tak		
		Polskie prawo pozwala na zwolnienie warunkowe z części kary pozbawienia wolności. Jak zapisane w Kodeksie Karnym (art.77) skazany może zostać warunkowo zwolniony po odbyciu co najmniej połowy kary, ale w niektórych przypadkach wymóg ten może zostać zaostrzony.		
13.e Czy niektóre kategorie więźniów nie mają dostępu do korekt zdań? ☐ Brak informacji		13.f Czy w przypadku odmowy kary więzień może podważyć tę decyzję? ☐ Tak		
		Więzień zawsze może złożyć odwołanie do sądu. Zwolnienie warunkowe może mieć miejsce po 3 lub 6 miesiącach.		
13.g Czy istnieją specjalne zezwolenia na wyjazd? ☐ Tak		W więzieniach średniego bezpieczeństwa (półotwartych) więźniowie mogą uzyskiwać pozwolenia na wyjazd co dwa miesiące przez okres nieprzekraczający 14 dni w ciągu roku. W więzieniach o niskim poziomie bezpieczeństwa (otwarte) osadzeni mogą teoretycznie uzyskać pozwolenie co miesiąc przez okres nieprzekraczający 28 dni w roku.		
13.h Liczba więźniów uprawnionych do przebaczenia przez prezydenta lub amnestii w ostatnim roku:	21	Data : 2017	Źródło : Oficjalna strona Prezydenta Polski official website	

1. Jakie warunki są wymagane, aby uzyskać dostosowanie kary lub wcześniejsze	Więzień może zostać zwolniony warunkowo tylko wtedy, gdy sąd uzna, że dana osoba nie popełni ponownie przestępstwa. Sąd bierze pod uwagę :
---	--

<p>zwolnienie? (np. rodzaj przestępstwa, długość wyroku, zachowanie, praca itd.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie - warunki prywatne - okoliczności przestępstwa <p>Zachowanie po popełnieniu przestępstwa i podczas odbywania kary.</p> <ul style="list-style-type: none"> • skazanego, który został ponownie obrażony, może zostać warunkowo zwolniony po odbyciu dwóch trzecich kary, • skazanego, który został ponownie ukarany, może zostać warunkowo zwolniony po odbyciu trzech czwartych kary,
<p>2. Kto zatwierdza korektę zdań? Czy decyzje są podejmowane niezależnie?</p>	<p>Sąd penitencjarny, który jest departamentem Sądu Okręgowego, jest organem właściwym do wydawania zwolnień.</p>
<p>3. Czy możliwe jest uzyskanie korekty zdania z powodów medycznych? Jeżeli tak, proszę podać warunki.</p>	<p>Zgodnie z Art. 153 -1 Kodeksu Karnego jedynie sąd może przerwać wykonywanie zasądzonej kary w przypadku poważnej choroby.</p>

Informacje dotyczące korekty kary i sankcji dyscyplinarnych znajdują się w rozdziale "Sankcje dyscyplinarne".

J. Dostęp do przywilejów prawnych

J1 Obrona

1. Czy oskarżeni są zawsze wspierani przez prawnika? Jeżeli nie, proszę wyjaśnić.	<p>Nie wszystkie osoby ścigane za przestępstwo mają dostęp do adwokata, ponieważ bycie reprezentacją prawną podczas przesłuchań nie jest obowiązkowa.</p> <p>Zbyt mała liczba prawników prowadzi do niezaspokojenia potrzeb systemu. W szczególności liczba adwokatów jest niewystarczająca w małych miastach i dla osób przebywających w areszcie przedprocesowym. Aby zilustrować tę trudność, należy zauważyć, że w dużych miastach, gdzie pomoc prawna jest bardziej powszechna, tylko jedna trzecia więźniów jest bronią przez prawnika [^ 1].</p> <p>To * de facto * ograniczenia prawa dostępu do adwokata nie podlegają naprawianiu w Kodeksie postępowania karnego [^ 2].</p> <p>[^1]: Helsinki Foundation for Human Rights, "Pre-trial detention in Poland" 2015, str. 54. [^2] Helsińska Fundacja Praw Człowieka "Report on the Human Rights of Persons Deprived of Liberty", 2017, str. 12.</p>
3. Czy oskarżeni i ich prawnicy mają możliwość przygotowania obrony przed rozprawą?	Osobie oskarżonej przysługuje prawo do przygotowania obrony z adwokatem przed rozprawą.
4. Czy przesłuchanie może zostać przeprowadzone bez obecności prawnika?	Obecność adwokata nie jest obowiązkowa podczas przesłuchań.

Informacje dotyczące aresztu przedprocesowego znajdują się w części "Osoby przebywające w areszcie przedprocesowym".

J2 . Zabezpieczenia

J2.a Czy więźniowie otrzymują kopię regulaminu więziennego? ☐ Tak	J2.b Czy regulamin więzienny jest przetłumaczony dla obcokrajowców? ☐ Tak
Kopia regulaminu więziennego jest dostępna w każdej celi.	Strona internetowa Ministerstwa Sprawiedliwości publikuje przewodnik praw więźniów . Dokument ten jest dostępny w 26 językach. Przewodnik ten nie jest jednak dostosowany do konkretnych potrzeb: osób starszych, osób niepełnosprawnych itp.

J2.c Czy więźniowie mają dostęp do centrum pomocy prawnej?

Tak

Więźniowie mają możliwość konsultowania niektórych stron w celu uzyskania informacji o przysługujących im prawach. Dostępne strony są wybierane przez administrację więzienia. Obcokrajowcy mają dostęp do osobnego przewodnika.

1. Czy poufność wymian lub wizyt pomiędzy więźniem a jego prawnikiem jest zawsze gwarantowana?

Jeżeli nie, proszę wyjaśnić.

Tak

J3 Skargi

J3.a Liczba skarg zarejestrowanych w ubiegłym roku:	38,244 skarg, w tym 6,675 dotyczących opieki zdrowotnej (17.5%). 422 zostały uznanne za podstawne	Data : 2015	Źródło : Helsińska Fundacja Praw Człowieka, " Improving Prison Conditions by Strengthening the Monitoring of HIV, HCV, TB and Harm Reduction ", 2015.
J3 b. Ilość skarg w porównaniu z poprzednim rokiem. ☐ Niedostępne			

1. Czy osadzeni mogą składać skargi na administrację penitencjarną? Jeśli tak, jakie są najczęstsze powody tych skarg?	Osadzeni mogą składać skargi na administrację więzienną. Najczęstszymi przyczynami skarg są: warunki życia, złe traktowanie i opieka zdrowotna.
2. W jaki sposób skarga może zostać złożona? (np. ustnie, psemnie, przez prawnika)	Skarga musi zawierać uzasadnienie i spełniać wymogi formalne [^ 1]. Skargi i prośby zawierające: wulgarne słowa (przekleństwa), obraźliwe słowa i slang, oparte na okolicznościach i zdarzeniach już powtórzonych, uprzednio wyjaśnionych i pozbawionych motywacji do ich oceny, nie mogą być rozpatrywane [^ 2]. [^1] Helsińska Fundacja Praw Człowieka " Report on the Human Rights of Persons Deprived of Liberty ", 2017, str. 17. [^2]: Polish Penitentiary Administration, " Prisoner Guide ", 2017, str. 12.

<p>3. Czy istnieje konkretny organ zajmujący się skargami? Czy jest on powiązany z administracją więzienną?</p>	<p>Wewnętrzne przepisy więzienne określają zasady i organ administracyjny zajmujący się skargami. Skargi i wnioski rozpatrywane są bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu 14 dni od otrzymania powiadomienia. Okres ten może zostać przedłużony w uzasadnionych przypadkach.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie trybu rozpatrywania wniosków i skarg więźniów i osób pozbawionych wolności (Dz.U. 2013, str. 647) stanowi przepisy szczególne w tym zakresie.</p> <p>Skargi rozpatrywane są przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dyrektor więzienia, jeżeli skarga skierowana jest bezpośrednio do niego jeżeli związana jest z zachowaniem urzędnika lub pracownika lub w sprawach związanych z transferem - Regionalny dyrektor służb penitencjarnych, jeżeli skarga dotyczy działalności zakładu znajdującego się pod jego nadzorem - Dyrektor Generalny Służby Penitencjarnej lub osoba przez niego wskazana, jeżeli skarga dotyczy działalności Regionalnej Dyrekcji Służby Więziennej - Minister Sprawiedliwości lub osoba przez niego wskazana, jeżeli skarga dotyczy działalności Centralnej Dyrekcji Służby Więziennej <p>Więźniowie mają prawo do złożenia skargi do sędziów więziennych przeciwko decyzjom gubernatora więzienia lub dyrektora służb penitencjarnych (ogólnych i regionalnych).</p> <p>Więźniowie mogą również wnieść skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Komitetu Praw Człowieka w Genewie.</p>
<p>4. Czy więźniowie mają prawo do skutecznego środka zaradczego w przypadku naruszenia warunków panujących w więzieniu?</p>	<p>Pomimo wielu możliwości rozpatrzenia skarg, więźniowie nie mają wystarczająco skutecznych środków w przypadku naruszenia warunków panujących w więzieniach.</p>

J4 Narodowy Mechanizm Zapobiegawczy i inne ośrodki monitorujące

<p>J4.a Fakultatywny protokół do Konwencji przeciwko torturom i innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu (OPCAT) jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ podpisany 1986 ☐ ratyfikowany 2005 	<p>J4.b Czy utworzono Narodowy Mechanizm Zapobiegawczy</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tak, został on utworzony w 2008 roku
<p>J4.c Jak się nazywa ?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Rzecznik Praw Obywatelskich 	<p>J4.d Kiedy objął on urząd?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tak, w 2008
<p>J4.e Kto wchodzi w jego skład?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Jest to jednostka jednoosobowa 	<p>J4.f Czy jest on niezależny od Ministerstwa Sprawiedliwości ?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tak

		<p>Głównym ograniczeniem Rzecznika Praw Obywatelskich jest sytuacja finansowa. W ostatnich latach budżet spadł: z 37 mln PLN w 2015 roku do 35 mln PLN w 2016 roku.</p> <p>Specjalny budżet przeznaczony na KMP w 2016 r. Wynosił 2 361 864 PNL (550 110 EUR). Budżet ten nie jest już wystarczający na finansowanie komitetu ekspertów utworzonego w 2016 r. Podczas gdy w 2015 r. przeprowadzono 121 wizyt, w 2016 r. było ich już tylko 85 [^1].</p> <p>[^1] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, op. cit., 2018, str. 10 - 11.</p>	
<p>J4.g Kadencja KMP</p> <p>Czy kadencja jest odnawialna?</p> <p>☐ Brak informacji</p> <p>Czy kadencja jest odwołalna?</p> <p>☐ Nie.</p>		<p>J4.h KMP powołuje</p> <p>☐ Rzecznik Praw Obywatelskich</p>	
<p>J4.i Liczba wizyt dokonanych przez KMP w ostatnim roku:</p>	76	Data : 2017	Źródło : Rzecznik Praw Obywatelskich
<p>J4.j. Liczba wizyt KMP w stosunku do poprzedniego roku:</p> <p>☐ Mniejsza o 10,6%</p>		<p>J4.k Czy KMP może składać niezapowiedziane wizyty?</p> <p>☐ Tak</p>	
W 2016 roku odbyło się 85 wizyt.			
<p>J4.l Czy zagwarantowana jest poufność w komunikacji między więźniami a KMP?</p> <p>☐ Tak</p>		<p>J4.m Czy istnieją jakieś miejsca lub ośrodki, które nie mogą być monitorowane przez KMP?</p> <p>☐ Nie.</p>	
<p>J4.n Czy publikowane są raporty KMP?</p> <p>☐ tak</p>		<p>J4.o Czy zalecenia KM są obowiązkowe / wiążące?</p> <p>☐ Nie.</p>	
<p>J4.p Czy Podkomisja ds. Zapobiegania Torturom (SPT) już odwiedziła ten kraj?</p> <p>☐ Nie.</p>		<p>J4.q Jeżeli kraj był już odwiedzany przez SPT, czy opublikowano raport z wizyty?</p> <p>☐ Nie.</p>	
Wizytę zaplanowano na czerwiec 2018 r.			
<p>J4.r Czy istnieje organ regionalny, który monitoruje miejsca pozbawienia wolności?</p> <p>☐ Tak, Europejski Komitet to Spraw Zapobiegania Torturom</p>		<p>J4.s Jeżeli organ regionalny monitoruje miejsca pozbawienia wolności, czy publikowane są ich raporty?</p> <p>☐ Tak</p>	
		Aby przejrzeć raporty opublikowane przez CPT po wizytach w Polsce, przejdź tutaj .	

<p>1. Czy istnieje mechanizm monitorowania zaleceń KMP? (np. zaplanowana data wizyty, raport dostarczany regularnie przez administrację penitencjarną itp.)</p>	<p>Kontynuacja realizacji zalecenia odbywa się głównie za pomocą pisemnych listów. W ten sposób Rzecznik Praw Obywatelskich komunikuje się bezpośrednio z daną instytucją. Druga wizyta jest czasami organizowana w celu weryfikacji wypełnienia zalecenia.</p>
<p>2. Czy planowane są inne mechanizmy monitorowania w więzieniach? Jeżeli tak, to jakie?</p>	<p>Ostatecznym organem nadzorczym jest Najwyższy Urząd Kontroli. Jest to niezależny podmiot kontrolujący wydatki publiczne. Organ ten ma możliwość odwiedzenia więzień. W 2011 r. Sąd Najwyższy przeprowadził dochodzenie w sprawie usług medycznych świadczonych przez więzienie.</p> <p>Więzienia są umieszczane pod nadzorem sędziów penitencjarnych. Zgodnie z art. 32-36 Kodeksu Karnego sędzia więzienny może w każdej chwili uzyskać dostęp do każdego więzienia. W praktyce sędziowie penitencjarni wizytują więzienia co najwyżej raz w roku [^ 2]</p> <p>[^2] Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, op. cit., str. 50.</p>

K. Informacje szczegółowe

Strony internetowe

- [Służba Więzienna](#)
- [Rzecznik Praw Obywatelskich](#)
- [Helsińska Fundacja Praw Człowieka](#)

Raporty

- Ambasada Brytyjska w Warszawie, „[Information Pack for British Nationals Imprisoned in Poland](#)”, 2015.
- Rzecznik Praw Obywatelskich, „[KMP Roczny raport 2015](#)”, 2016.
- Rzecznik Praw Obywatelskich, „[KMP Roczny raport 2016](#)”, 2017.
- Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom, [Report to the Polish Government on the visit to Poland carried from 11 to 22 May 2017](#), 2018.
- European Prison Observatory, "[Prison conditions in Poland](#)" 2013.
- Helsińska Fundacja Praw Człowieka, "[Improving Prison Conditions by Strengthening the Monitoring of HIV, HCV, TB and Harm Reduction](#)", 2015.
- Helsińska Fundacja Praw Człowieka, [O \(nie\)dostępnym dostępie do adwokata](#), 2017
- Helsińska Fundacja Praw Człowieka "[Raport Prawa Osób Pozbawionych Wolności](#)", 2017.
- Helsińska Fundacja Praw Człowieka "[The Practice of pre-trial detention in Poland – Research report](#)", 2015.
- Polish Penitentiary Administration, "[Prisoner Guide](#)", 2017.
- SPACE, "[SPACE I 2016, Facts and Numbers](#)", 2018.
- Organizacja Narodów Zjednoczonych, [National report submitted in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21: Poland](#), 2017

Wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

- [Al Nashiri v. Poland](#), 24 lipiec 2014
- [Horych v. Poland](#), 17 kwiecień 20
- [Husayn \(ABU ZUBAYDAH\) v. Poland](#), 24 lipiec 2014
- [Jakóbski v. Poland](#), 7 grudzień 2010
- [Kauczor v. Poland](#), 3 luty 2009 (po polsku)
- [Orchowski v. Poland](#), 22 październik 2009
- [Pugżyls v. Poland](#), 14 wrzesień 2016 (po polsku)
- [Sikorski v. Poland](#). 22 styczeń 2010 (po polsku)
- [Szafranski v. Poland](#), 15 grudzień 2015 grudzień 2010

P R I
INSIDER
S O N
